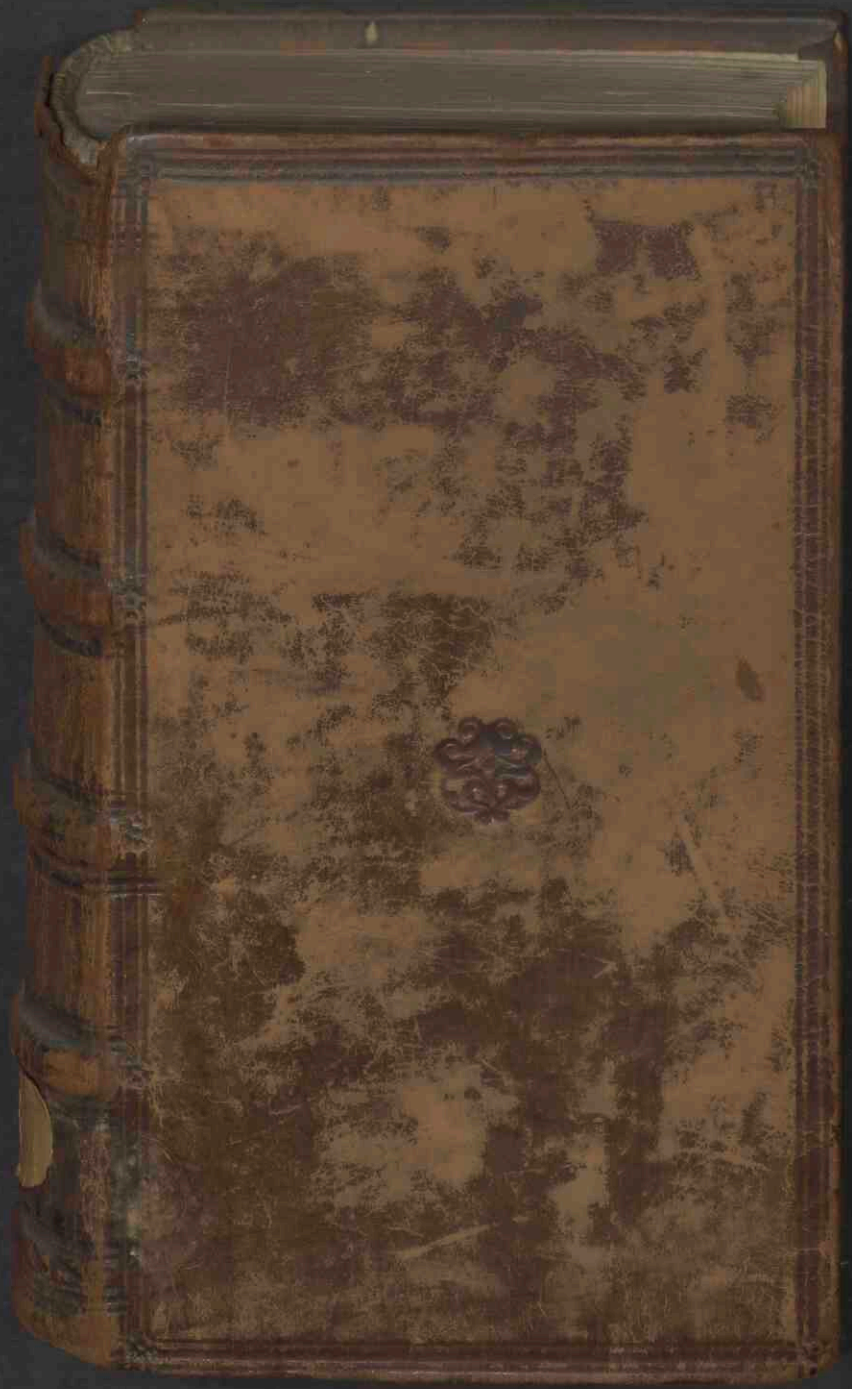

**Bernardini Ochini Senensis uiri doctissimi, De Purgatorio
dialogus. : ad lectorum. Opus est lector, velut ex authoris
praefatiuncula cognosces, non tam utile quam iucundum
lectu:**

<https://hdl.handle.net/1874/453035>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

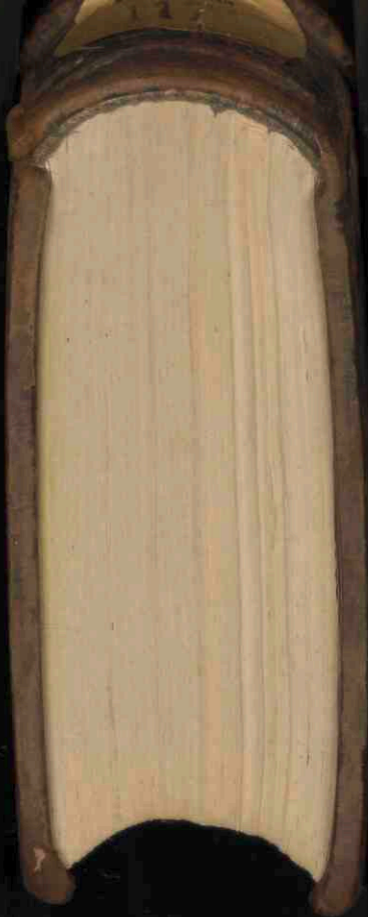
E. OCT.

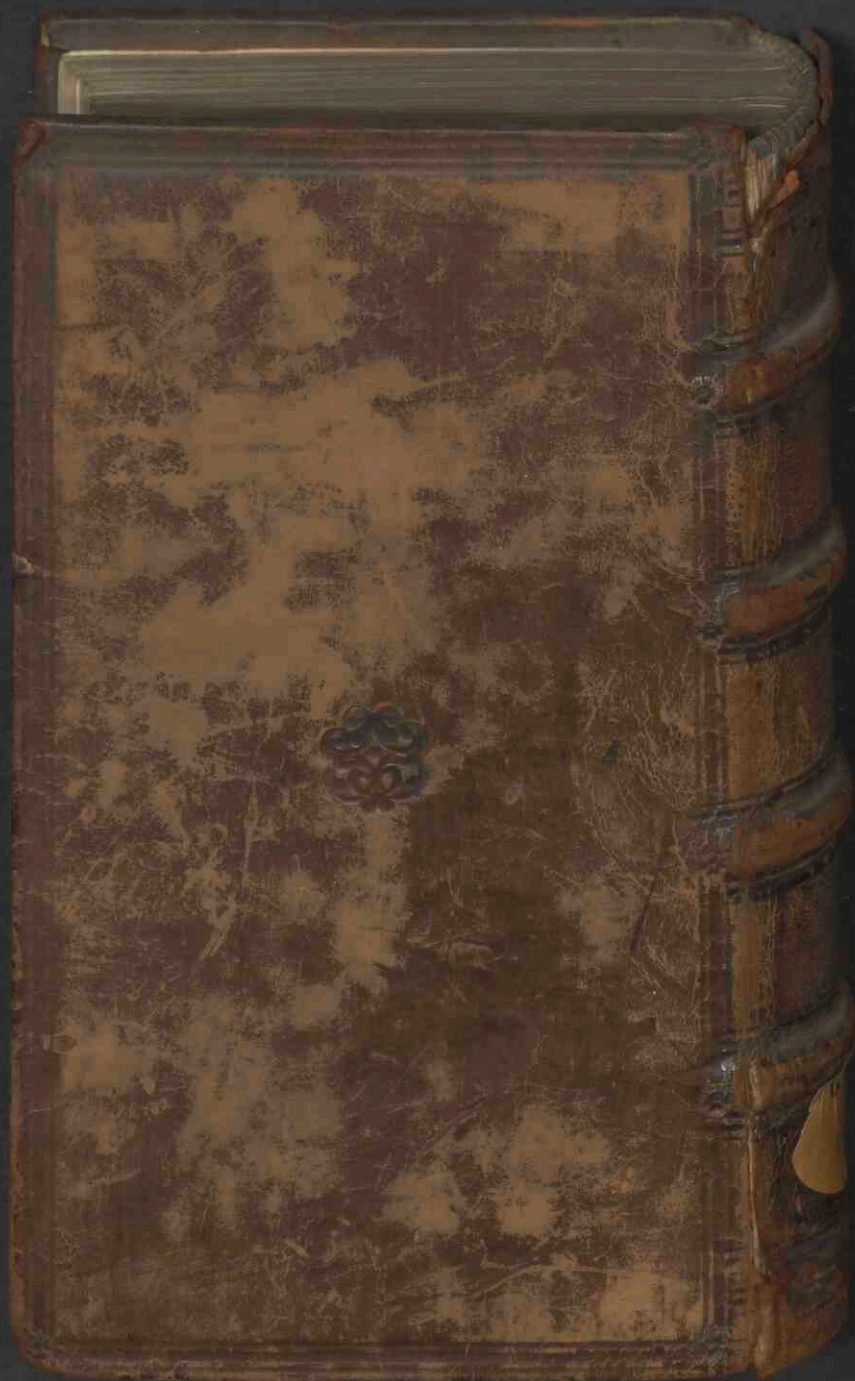
112

162

291

k

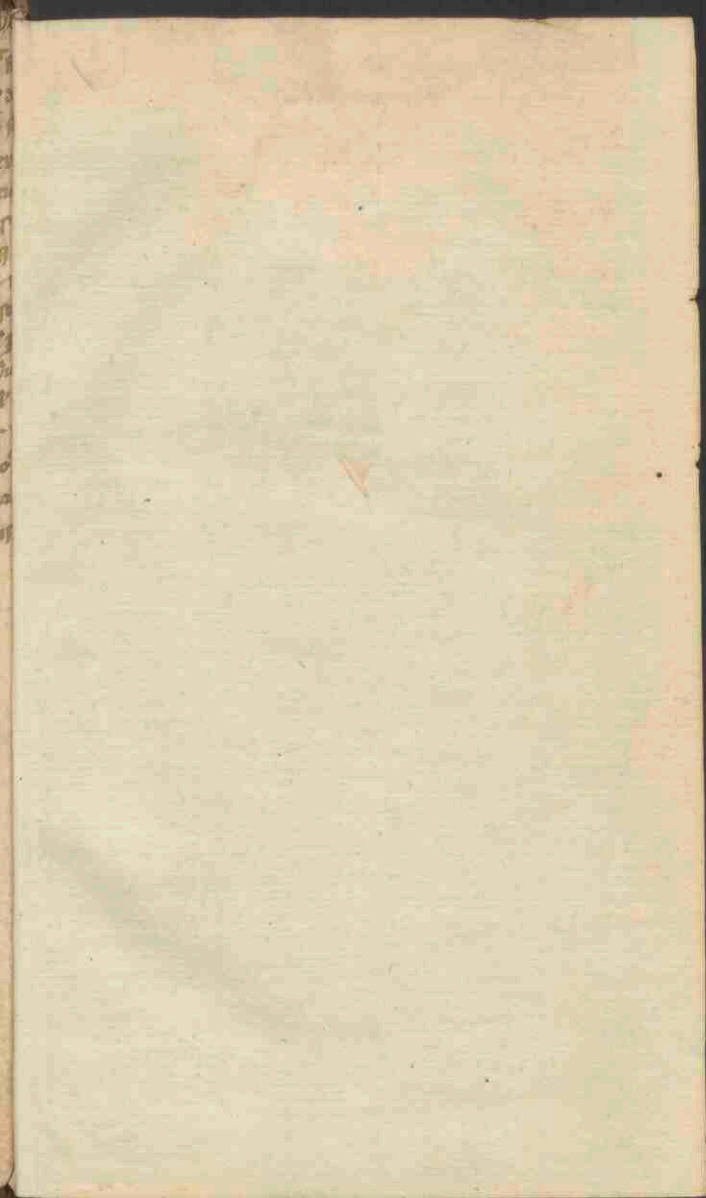
q̄ ē ex vitio hu. p̄ hūa e' nā ē me euacu. ne
nec plora q̄pē ū p̄ hūa e' san. aut oim hūoz
esli. i. p̄p̄. In morbo q̄ ē ex hu. vitio p̄ dūm
hu. nō q̄pē me' euā^{va} q̄ vltū repulio male q̄lī^{is}
illū hūoz p̄ p̄ i causone. Eiusd u. ū p̄ p̄ hūa
colē q̄ p̄ e' acūm i nō nō dī cūm q̄ me' euā^{va} q̄
q̄ alrā^{is} male q̄lī^{is} ut q̄ aq̄ ūa sic' or' admet p̄

Media data ā victa a ū nō .19.

eor' q̄r' q̄rūm' hūozet expellit s̄ re
man' i cor' i m eoz mūtata q̄lī^{is} re
morbor iū incendit gūare.

S me' lava^{va} nō possit vīa a ū i reman' m
et d. ac. q̄ q̄lī^{is} iū hūozē q̄ debet euacuare

maner' i
tabebar' q̄ acūre

Theologia

Octavo n°. 117.

N. 2. C.

BERNARDUS

DINI OCHINI SENEN-

sis uiri doctissimi,

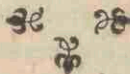
De Purgatorio dialogus.

AD LECTOREM.

Opus est lector, velut ex authoris prefatiuncula cognoscet, non tam utile quam iucundum lectu: ab ipso primum authore Italica lingua scriptum, postea verò à quodam eius studioso viro in Latinum translatum. Vale.

HEBR. CAP. IX.

Nam si sanguis taurorum & hircorum, & cinis iuuenca, aspergens inquinatos sanctificat ad carnis purificationem: quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum aeternum seipsum obtulit immaculatum Deo, purgabit conscientiam uestram à mortuis operibus, ad seruiendum Deo uiuenti.

Ex dono Buchely

BERNARDINVS OCHINVS

*Domino Francisco Lismanino vi-
ro clarissimo S. P. D.*

Vanquã ego meos, quos
quidem hæctenus euulga-
ui libros multis magnif-
que de causis nemini se-
ortim dedicarim, eosq; maluerim ec-
clesiæ, cuius incolumitatem & salutẽ
unice quæro, nuncupare: in huius ta-
men editione libri meus in te sumus
ac propè singularis amor, & complu-
res aliæ causæ facilè effecerunt, ut de
posita ueteri consuetudine, meũ istũ
de purgatorio dialogum tibi mi Fran-
cisco frater, dedicatum uellem. Ac
mei quidẽ in te amoris causas, quo-
niam eæ subinde magis ac magis sese
produnt, suntq; mihi tecũ cõmunes,
cum lectorum ipsorum tum utriusq;
nostrum causa prætereo: ac malo re-
liquas ut potiores huius facti ratio-
nes commemorare. Igitur hoc me
scito uelle, ut quemadmodum penè

EPISTOLA

eundem ordinem, eundemq; in eo dignitatis gradum, cuius hoc ipsum, quo describo, scis alimentum esse purgatorium, reliquimus, atq; ad Dominum nostrum Iesum Christum, qui nos credentesq; omnes sanguine suo perpurgauit atque abluuit, concessimus: sic illam deo decretam simul atq; eius uerbis expressam peccatorum expiationem non tam meo libro quam tuo pariter atq; meo exemplo docerem & predicarem. Præterea uideo perniciosam hanc de purgatorio opinionem & sui questus amantiū monachorum atq; sacerdotum artibus picturatam, & malè detortis sacre scripturæ locis confirmatam, sic hominū animis hæsisse, ceu uenenum letale ut nisi primum protractis & detectis monachorum uenenatis fraudibus, tum uerò prebitis uerbi diuini bene & catholice explicatis locis, ceu fanioribus cibus, ægrè restitui & conseruari possint. Quamobrem eos
qui-

NUNCUPATORIA.

quib⁹ isti impostores abutunt^r sacræ
 scripturæ locos, & refutatis illorum
 strophis uerè & rectè explicauit: &
 quæ contra eos faciebant argumen-
 ta tanta fide & diligentia comme-
 morauit, ut non dubitem quin Chri-
 stiani lectores ex eo cū aduersus hæc
 uenena pharmacum, tum pro se con-
 firmandis atq; uegetandis utile nutri-
 mentū sint habituri. Atq; hoc tibi Lis-
 manine frater, literariū mun⁹ ideo mit-
 to, ut & mei in te amoris extet aliqua
 memoria, & ut tuo me docētem ex-
 emplo iuues homines à purgatorio
 ad Iesum Christum, qui, quemadmo-
 dum præclarè est ab Ioanne euan-
 gelista, & apostolo scriptum, solus
 nos emundat ab omnibus peccatis
 nostris, reuocare. Sed ut finem iam
 præfandi faciam, hoc demum præ-
 cor, tibi quidem mi charissime atq;
 optatissime in Christo frater, ut quæ
 tibi diuinitus est concessa perpetim
 crescat pax & gratia: sed ipsi Iesu Chri-

EPIST. NVNCVPAT.

Ho Domino nostro, opt. max. nostre
libertatis & salutis uindici suus ut sit
saluus honos in secula. Amen. Ite-
rum atq; iteru uale, & in Christo
me quod soles ama. Datq;

Tiguri IIII. Cal. De-
cembr. Anno
M. D. LV.

BERNARDINI OCHINI,
De Purgatorio dialogus.

Interlocutores.

THEODIDACTVS, diuinitus edoctus: CARMELITA,
FRANCISCANVS, BENEDICTINVS, DOMINI-
canus & Augustinianus.

THEODIDACTVS.

QUIA Purgatorium negavi
in carcerem coniectus sum.
Quonia autem monachi sacri-
ficuliq; duobus illis demonia-
cis in monumentis habitantibus, de quibus
Euangelista meminerunt, similes, magna ex
parte ex mortuis, sepulchris, & ipso pur-
gatorio victitant, proculdubio omnes mihi
inimici futuri sunt. Alcumista reliqui nun-
quam rationem vertendi vero igne argen-
tum in aurum inuenerunt: isti vero fictitio
purgatorij igne quotidie in aurum non mo-
do plumbum vertunt, sed & chartas, &
atramentum, & verba, vt ex ipsorum in-
dulgentijs constat. Quanquam autem sacri-
ficuli monachiq; multa opima & opulenta

sacerdotia habeant, non tamen aliunde vberiore
 rem prouentum sentiunt, quàm ex purgatorio,
 quod ipsorū fertilis fundus est, præcipuè
 mendicantium monachorum: qui licet propter
 fictam suam paupertatem, reditus ex rebus
 veris percipere non possint, possunt tamen
 percipere ex rebus falsis, fictis, imaginarijsq;
 quale purgatorium est. Papa corona triplici
 insignem in capite mitrâ gestat, non solum
 vt Asiæ, Aphricæ, & Europæ dominum sese
 uenditet, sed & multo magis vt ostendat se
 in altera vita Regem esse Inferni, Purgatorijq;
 & Paradisi. Cum itaq; purgatorium negauerim,
 quantum in me fuit, ex tribus coronis pretiosiorē
 illi decutere tentauim, id quod ei displicuisse
 minimè dubium est. Proinde gnauiter officio
 suo fungentur illius ministri. Si infernum
 paradisumq; negassem, illum tantopere non
 offendissem. Miror autem quòd Petrum solum
 modo biclauiferum pinxerint, nam triclauiferum
 pingere debuissent, vt omnes crederent
 Papam prima clauis infernum aperire posse
 & claudere, secunda purgato-

gatorium, tertia verò paradisum. Sed ecce fores aperiri sentio, fortasse me mortis supplicio afficere volunt, & in verum ignem conijcere, quia falsum negavi. Constantem mihi Deus animum concede. Isthæc magna turba est uarietatorum monachorum, omnis generis coloribus distinctorum, ipso aspectu videtur magni satrapæ & gloriosi homines, proculdubio Reges sunt, Magistri, & Baccalaurei, fortasse accedunt me disputandi gratia. Doctoris prius quàm Martyris insignia mihi conferre volunt. **CAR-MELITA.** Veritatis cognitionem Deus tibi largiatur. **THE.** Vobis quoq;. **CAR.** A Reuerendissimo domino Legato missi sumus, ut cognoscamus num publicè velis quæ de purgatorio cecinisti, recinere. **THE.** Lubens semper, diuina gratia, quæ de purgatorio cecini, iterum canam. **CAR.** Is mandat ut contrarium canas, atq; fatearis purgatorium esse. **THE.** Purgatorium esse credo, atque in promptu sum, non solum ut veritatem hanc confitear, sed etiam ut vitam pro ea ponam. Væ nobis nisi purgatorium es

D I A L O G V S

Heb. I.

set. quomodo enim expiata essent peccata mundi absque purgatorio? *CAR.* Id fortasse innuere vis, Christum eum esse, qui suo sanguine peccata purgarit? *THE.* Si id Paulus dixit, quid vetat quominus ego quoq; id ipsum dicere possim ac debeam? *CARM.* Volumus vt credas confitearisque, in altera vita esse locum quendam igne plenum, in quo peccata purgentur. *THE.* Quasi verò Christus ipse ea abundè nō purgasset. *CAR.* An putas Reuerendissimum dominum, sanctitatis domini nostri Legatum huc tendere, vt te decipiat? deberes clausis oculis ei in dubitatam fidem adhibere. *THE.* Si Dominus Legatus solutus & liber esset, ac vinum Christi membrum, utique eius verbis fides adhiberi posset: sed cum humanis affectibus & respectibus vinctus sit, & Antichristi vices gerat, suspectum est, quicquid dicit. *CAR.* Si scripturæ sacræ, atque adeo Dei verbis, & testimonijs purgatorum euincerem, quid tum diceres? *THE.* Dicerem te miraculum edidisse illius simile, quod Christus edidit, quando mutum loqui

fe-

fecit. Nam cum sacre scripturae nullibi penitus de purgatorio meminerint, tu ut meminissent faceres. CAR. Lege Machabeorum 2. Mac. 12. libros, in quibus inuenies Iudam Hierosolymam misisse duodecim millia dragmarum, in sacrificium pro defunctis. THE. Dixisti te sacrarum scripturarum testimonijs probaturum purgatorium, nunc autem testimonium ex libris Machabeorum, qui apocryphi sunt, mihi profers. Quod aut apocryphi sint, ex Laodicensi & Africana synodo manifestum est: imò ex omnibus sacris doctoribus, qui sacrorum librorum catalogum percensentes, de Machabeicis nullam mentionem faciunt. Si Iudaica Ecclesia, quae in approbandis veteris instrumenti libris à spiritu sancto (quod fateari cogimini) gubernata fuit. 22. libros tantummodo, Iosepho teste, approbavit, inter quos Machabeici minime connumerantur, quae tua est audacia ut sacris libris eos adnumeret? Si in ecclesia Iudaica spiritus sanctus eos non approbavit, sed pro apocryphis habuit, tibi cogitandum relinquo, qualis futurus sit is spiritus qui eos pro sacris approbarit. Deus neque per

Mosen, neque per Prophetas omnia ad salutem necessaria nobis reuelasset, cum per eos purgatorium non reuelaret: atque ideo antiqui patres damnati essent. Ipse D. Hierony-

In epist. ad
Chro. &
Helio. epi
scopos.

mus in præfatione Prouerbiorum scribit, Machabeorum libros legendos, non ut eorum autoritate utamur in comprobanda re quapiam salutis necessaria, sed ut ex ijs utilitatem aliquam & fructum percipiamus: tu uero eorum testimonio uti vis ad stabilendum purgatorium, quod ad salutem plus quam necessarium est, uobis autoribus.

Lib. 2. de
doc. Chri.
cap. 18.
Lib. 2.
cap. 23.

Augustinus quoque dicit, autoritate eos postponendos esse sacris libris. Item contra Gaudentium de iisdem loquens, scribit, utilitatis aliquid ex ipsis percipi posse, si sobriè legantur. quibus uerbis ostendit, non omnia quæ in ipsis scripta sunt, pro norma fidei nostræ habenda esse. Et ipsemet autor in calce librorum, ut ostendat se eos non scripsisse ut præcepta regulasque uiuendi traderet, sed ut historias recenseret, sibi ignosci postulat, si quid parum appositè scripserit. Si spiritus sanctus ea dictasset, sibi ignosci non postu-

lasset,

lasset, neq; dubitasset, rectè ne an perperam loquutus esset. Si ipsemet autor dubitabat de his quæ scripserat, quomodo nos de iisdem certi erimus? Græcorum quoque ecclesia, non aliter ac Iudæorum pro apocryphis semper eos habuit: quare pro Canonicis nos habere non debemus. Sciendum præterea est, verba abs te ad probandum purgatoriū adducta, ab hominibus vestrum similibus addita fuisse: quod ita se habere, non solum ex Iosepho apparet, qui in eo libro quem Hebraicè conscripsit, ab ædificatione secundi templi usque ad eius destructionem, continua serie historiam deducens, & singula quæq; exponens, nullam omnino sacrificiorum pro defunctis mentionem facit: sed & Pagninus scribit, in aliquibus vetustissimis exemplaribus à se visis, non fuisse scripta ea verba: unde colligi potest, genuina non esse. Omitto quòd adducere possem, non omnia quæ Machabeus Iudas fecit, tametsi in scripturis sacris descripta sint, pro vitæ norma mihi habenda esse, sicuti nec quæ Raxi- 2. Mac. 14. as fecit, aut Iason summus sacerdos, aut Da-

uid, aut synagoga, aut Petrus. alioqui cum Razia manus mihi inferrem. ne hostiū præda essem, cum Iasone, Herculi sacrificarem, cum Dauide homicidium simul & adulterium committerem, cum synagoga, Christi cruci affigerem, & cum Petro ipsum negarem. Esto autem Machabeicos libros eo quo nunc leguntur modo dispositos, sacros ac planè diuinos esse, ex verbis tamen adductis, purgatorium nullo modo elici potest. Mortui enim pro quibus Iudam Hierosolymam sacrificium misisse dicis, quantum coniectura assequi licebat, damnati erant, ac pro damnatis à Iuda habebantur: siquidem sub eorum tunicis residui aliquid earum rerum quas contra diuinam legem simulachris immolauerant, inuentum est quinimo propter hoc peccatum iusto Dei iudicio, fuisse occisos iudicarunt, vt ibidem scriptum est. Ex ijs itaq; verbis purgatorium inferre non potes, cum animæ illæ, pro quibus orarunt damnatæ essent, sicut existimabant. imò si verbis illis vis inesset, & autoritas operæpretium esset vt nos qua
que

DE PURGATORIO.

que pro ijs quos damnatos arbitramur, sacrificaremus precaremurq;: credentes preces pro illis fufas in fe sanctas efle, & ipsis falubres, vt ibidem legimus: id quod uos minime concessuros certo fcio. Qua ratione autem illorum facrificia ijs qui in inferno erat, in quo nulla est redemptio, profuiffent, cum non folum damnatos, fed ne eos quidem qui fuperftites in prefenti vita erant, a peccatis liberare nequirent, cum ordinata effent pro ablutione carnis, & Iudaica politia? Tametsi autem hi pro quibus Iudas facrificium offerri volebat, cum pietate obiffent, atque id Iudas credidiffet, nullo tamen modo verbis illis purgatorium iftud veftrum fundare aut ftabilire poffetis. Tunc enim dicerem intentionem Iudæ non fuiffe, vt preces fierent pro animabus in purgatorio exiftentibus, fiquidem Iudæi nunquam crediderunt purgatorium efle. Iudas enim huc refpiciebat, quemadmodum eo in loco fcriptum eft, vt preces fierent pro illorū refurrectione, nõ aut pro liberatione ab igne uestro cõmentio, vel hæc illius fuit intentio, vt preces ad

Deum funderentur quo Christum cito mitteret, vt per illius mortem qui ex hac vita cum pietate migrarant, maiorem fœlicitatem consequerentur. Quòd si quis vnquam veterum sanctorum spiritu pro defunctis orauit, non alium quàm hunc ipsum finem sibi proposuit: sicuti nunc quoq;, non peccaret, sed rectè faceret, qui pro mortuis in hunc modum Deum oraret, videlicet, vt Christum cito ad iudicandum viuos & mortuos mitteret, si hæc voluntas sua esset, & ad maiorem gloriam faceret: quo electi qui ex viuis excesserunt, perfectè bearentur secundum animam & secundum corpus. Illud etiam in medium proferre possem, Iudam credidisse, sicut & multi alij falso crediderunt, preces & sacrificia non nihil ad mitiganda damnatorum supplicia conferre. Proinde ex verbis illis nullo modo purgatorium vestrum elicere posseris. Præterea hoc etiam modo locum illum interpretari liceret, quòd Iudas Deum orare voluerit pro mortuorum illorum resurrectione, non autem pro liberatione à purgatorio, vt colligitur

DE PURGATORIO. II

ex ipsius autoris verbis. Vt autem aliqua ex parte crassam ignorantiam vestram detegam, hoc adijcio, auctoritatem Machabeicā ad probandum purgatorium à vobis productam, contra uos facere, nam ex ea purgatorium non esse colligitur. Si enim purgatorium esset, superfluum & vanum, quod illic scribitur, non fuisset, orare pro mortuis, licet resurrecturos non sperassent: preces enim illæ contulissent ad liberandum eos à pœnis purgatorij. quare si eo in casu de quo scribitur, preces inutiles fuissent, purgatorium non esse fatendum est. CAR. Nunquid & priorem ad Corinthios Pauli epistolam pro apocrypha habes? THE. Minimè gentium, imò longè diuiniſsimam reputo. CAR. Si ex illius verbis purgatorium inferrem, quid diceres? THE. Te magnum adeò Sophistam dicerem, vt falsum ex vero inferre scires.

CAR. Paulus in ea scripsit: Si quis Christo 1. Cor. 3.
superstruit, aurum, argentum, lapides preciosos, ligna, fœnum, uel stipulas, Dies domini qui igne reuelabitur, vniuscuiusque opus quale sit declarabit. Si cuius opus exustum

fuerit, detrimentum patietur, ipse verò saluus erit, sed quasi per ignem. Quis alius ignis ille esse potest, quàm ignis purgatorij, per quem peccata purgantur, vt eo modo purgati deinde in paradysum ingrediamur? THE. Quoniam ego ipse quod Paulus ijs verbis exprimere voluit vnice sensi et expertus sum, ideò melius quàm multi alij ea vobis interpretari possum. Primum quidem dubium non est, Paulum illic de ministris loqui, qui post eius discessum super Christum ab ipso fundamentum positum, non superedificabant aurum, argētum, & preciosos lapides id est, diuinam, ipsiusque fundamenti excellentia dignam doctrinam: sed superstruebant ligna, fœnum, stipulasque, hoc est, doctrinas & traditiones humanas, à se inuentas & commentitias: manifestum itaque est Paulum metaphoricis verbis vti cum diuinam doctrinam aurum, argentum, & lapides preciosos nominet: humanam verò, ligna, fœnum, stipulasque. Sed & sequentia metaphoricè, siue allegoricè, præcedentibus respondent, quum dicit, diem domini, qui
igne

igne reuelabitur, quale sit vniuscuiusque opus declaraturum. ac si diceret: Doctrinam quam prædicatis vanam, ac saluti prorsus inutilem esse, tamen si vobis aliter videatur, sentietis in die Domini, eo die scilicet, quo mentem vobis Deus aperiet, & veritatis lumen, vt spero, concedet. Quemadmodum enim ligna, fœnum, stipulaeque igne exuruntur, consumuntur, citoq; in fumum & cineres resoluuntur, aurum vero, argentum, & lapides preciosi non item: ita vbi Deus ardens illud lumen vobis dederit, tanquã igne, totũ edificium quod nunc usq; apud Corinthios à vobis fabricatum est in fumum resoluatur, & ab oculis mentis vestræ euanescat, quam nunc falso pulcherrimum, splendidum, et stabile videatur. Experiemini enim humanas traditiones vestras & figmenta infrugifera fuisse, vosq; in prædicandis illis oleum & operam perdidisse. quod non contingeret, si diuinas doctrinas prædicassetis, tunc enim prædicatione uestra non fuisse vanam cognosceretis. Quocirca præmij loco, detrimentum hoc patiemini, quod frustra talia

docueritis .uos tamen seruabimini, eo lumine quod vobis daturus est Deus. Scis autem quomodo? quasi per ignem. id est: Quem admodum si in lecto esses, & vniuersa domus repente conflagraret, adeo vt vix tibi tantillum termini superesset, vt nudus exilire ex lecto & incendio posses, tunc exilires quidem, sed nudus: ita vos salui eritis, sed omnibus ijs bonis et præclaris operibus, quibus nimium vobis ipsis placuistis, nudati: sicut mihi Italiam linquenti contigit. Hæc verè fuit ipsius Pauli sententia, vt cuiuslibet illius verba exactè consideranti manifestum esse potest. Neque scio quo pacto ex illis verbis purgatorium vestrum erui possit. imò ei planè repugnant. Primum, quoniam purgatorii vestri (vt dicitis) ignis, verè ignis est, vereq; cruciat. Paulus igitur dixisset, eum qui per purgatorium, vt vobis placet, seruatur, per ignem seruari: at qui dixit, quòd saluus erit tanquam per ignem, ac si dixisset, saluus erit, sed omnibus illis operibus quæ magnificiebat nudatus: saluum se per Christum sentiet, sed proprijs omnibus meritis priua-

tum tanquam ab igne combusta essent. Præ-
 terea manifestum est, eo igne, de quo Pau-
 lus ibi loquutus est, opera doctrinasq; proba-
 ri num bonæ sint, nam si bonæ nõ sunt, exu-
 runtur & in fumum conuertuntur: sin au-
 tem bonæ, perdurant, & mercedem affe-
 runt, vt ipse Paulus scripsit. Quoniam verò
 in igne purgatorij vestri neque opera, neque
 doctrinæ examinantur, sed tantummodo a-
 nimæ illic cruciantur, sicut perhibetis, ob id
 necessario sequitur, Paulum de igne meta-
 phoricè loquutum esse. Si in igne purgatorij
 vestri omnia opera & doctrinæ examina-
 rentur, fatendum esset neminem in paradi-
 sum aut infernum ingredi, nisi prius in pur-
 gatorio fuisset, & suorum operum ac do-
 ctrinæ examen sustinuisset, cui rei uos nõ as-
 sensuros scio. Non est igitur materialis pur-
 gatorij vestri ignis, qui sicut Paulus scri-
 psit, urat, absumat, & in fumum resoluat,
 ligna, fœnum, stipulas, hoc est, humanas do-
 ctrinas, commenta, & opera, declarans o-
 mnia hæc ad ædificium ecclesiæ Dei non so-
 lum inutilia esse, sed obesse etiam: verùm ar-

dens illud lumen Dei hæc omnia operatur. Neque Paulus dixit, sicut vos dicitis, in igne illo animas purgari, sed per eum examinanda esse opera nostra dixit. probatorius igitur ignis dicendus esset, non purgatorius. Certum præterea est, pseudoministros illos qui Christo figmenta sua superstruebant, mortaliter (vt vos loquimini) peccauisse. Aut igitur eos poenituit antequam morerentur, & hoc pacto nihil opus fuisset illorum opera excutere, vt veniam consequerentur à Deo, aut si non poenituit, damnati sunt, absq; hoc quod in purgatorium ingressi sint vt operum experimentum fieret. Si igitur vultis Paulum prædicto loco de igne purgatorij vestri loqui, sibi ipsi contrarium facitis. Adhæc proferre possem Paulum per ignem, intellexisse ignem inferni, sicut Hieronymus interpretatus est: sed eius interpretationem non probo. Vel rectius, quod per ignem intellexerit præsentis vitæ tribulationes, quibus tanquam in ardenti fornace electi, & eorum opera probantur, quemadmodum multi exposuerunt.

Super 65.
cap. Isaiæ,
& super 2.
Ieremiæ.

posuerunt, præcipue Augustinus. *Alias* In præfatione Psal
 quoque eius Paulini loci interpretationes in mi 29.
 medium adferre possem, quæ non ita repu-
 gnarent illius verbis, ut vestra: sed quia
 non adeò adamussum, sicut vera illa à no-
 bis tradita quadrarent, iccirco ne frustra
 tempus teram eas omitto. *CAR.* Nonne me-
 ministi Christum de peccato in spiritum san-
 ctum loquentem dixisse, illud non remitten- *Matth. 12.*
 dum neque in hoc seculo, neque in futuro?
 igitur aliquod peccatū in futuro remittitur:
 non in paradiso, quoniam non ingrediuntur
 nisi qui omni ex parte ab omni peccati labe
 purgati sunt, neque in inferno, in quo nul-
 la est redemptio. consequens igitur est ut
 dicamus remitti in purgatorio. Ergo pur-
 gatorium esse, ex verbis Christi manife-
 stum est. *THE.* Miror equidem vos, cum
 tantam dialectices cognitionem iactetis, i-
 gnorare, aut dissimulare, quòd ex puris ne-
 gatiuis nulla sequatur affirmatiua. Christus
 potuisset ita loqui, Peccatū in spiritum san-
 ctum non remittetur, neque in hoc seculo,
 neque in inferno: quod si ita loquutus esset,

Mar. 3.

verum dixisset, neq; ex verbis illius inferre licuisset, aliquod peccatum in inferno remitti. Eodem planè modo ex ijs verbis quibus usus est, non licet inferre, ergo in futuro seculo aliqua peccata remittuntur, præcipue cum Christus intellexerit, conuictum in spiritum sanctum non remittendum in æternum, sicut Marcus expresse dixit. Manifestum præterea est Christum dicentem, conuictum in spiritum sanctum non remittendum neque in præsentis seculo, neque in futuro, de culpa locutum esse: quare si consequentia vestra valeret, sequeretur aliquam culpam remitti in futuro seculo, quod minimè concederetis. Nam sicut vos ipsi fertis, in purgatorio non remittuntur culpæ, cum iam remissæ sint in præsentis vita, sed satis fit debita pœnæ. Tametsi autem Christus expresse dixisset, in futuro seculo aliqua delicta remitti, quatenus pœnæ illis debita satis fit, ex illis tamen verbis purgatorium uestrum inferre nequiretis. Nam, sicut vos dicitis, cum peccatis venialibus temporalis pœna debeatur, non æterna: cum quis reprobus moritur

& ad inferos tendit, si propter peccata sua
 mortalia debentur ei in perpetuum, exempli
 gratia, gradus quinquaginta pœnæ, propter
 venialia vero, per annu vnum gradus uni-
 cus: per totum primum annum continuè pœ-
 nam patietur graduum quinquaginta vni-
 us, deinde vbi venialibus satis fecerit, patie-
 tur in perpetuum & continuè pœnam gra-
 duum quinquaginta tantum. Ex eo igitur
 quòd in futuro seculo pœnæ satisfiat, non se-
 quitur purgatorium vestrum esse, siquidem
 iuxta theologiam vestram, peccata venia-
 lia in inferno remittuntur. CAR. Si Euange-
 lij cognitione præditus esses, purgatoriū non
 negares. THE. Imò quia præditus sum, pro-
 pterea ipsum nego. CAR. Scis Christum di Matth. 5.
 xisse, dum in via es cum aduersario tuo, da
 operā vt conueniat tibi cū illo, ne iudici te
 tradat, iudex autem ministro, & in carce-
 rem conijciaris. nam si coniectus fueris, non
 exhibis inde, donec ad extremum quadrantē
 persolueris. Necessariò igitur dicendum est,
 esse locum quendam in altera vita, in quo
 debitis satisfiat. Quia verò paradisum eum

esse affirmare non possumus, quoniam in ipsum non ingrediuntur nisi quibus debita omnia remissa sunt: neque etiam infernum, nam qui ingrediuntur, amplius non exeunt: necessarium est, esse locum quempiam tertium in quo peccata purgentur, ut anima igne qui illic est purgata, paradysum deinde ingrediantur. THE. Quantum ego animaduerto, pessima hæresi infecti estis, non enim creditis matrem Christi virginem semper fuisse. CAR. Imò virginem semper fuisse, ante partum, in partu, & post partum credimus. THE. Nonne autem creditis verum esse, quod in Euangelio scriptum est, Iosephum scilicet matrem Christi non cognouisse, donec filium suum primogenitum, id est, Christum peperisset? CAR. Ita credimus. THEO. Ergo, iuxta interpretationem vestram, eam cognouit postquam peperisset. CAR. Aduerificandū Euangelistæ dictum, quòd Ioseph matrē Christi non cognouerit, donec filiū suum primogenitū peperisset, sufficit quòd eam non cognouerit usq; dū ipsum peperisset: neq; necesse est quòd eam postea cognouerit.

gnouerit. proinde consequentia tua inualida
 est, non cognouit eam donec peperisset, ergo
 cognouit eam postmodum. THE. Tua perin-
 de inefficax est vt mea: Nō exhibit donec uni-
 uersum debitum persoluerit, ergo aliquando
 vniuerso debito satisfaciet, & exhibit. Nam
 vt verum sit Christi dictum, satis est si non
 exeat donec vniuersum persoluerit. neq; ne-
 cesse est ad verificandum ipsum, vt aliquan-
 do vniuersum persoluat & exeat. Ideo licet
 Christus per iudicē, Deū intellexerit (quod
 falsum est) & per ministrum, diabolu: non
 tamen necessario consequeretur, per carcerē
 intellexisse purgatorium. Nam dictum Chri-
 sti verificatur in ijs omnibus qui descendunt
 in infernum, quoniā illinc nō exhibunt, donec
 in uniuersum satisfecerint. quia uerò nunquā
 in vniuersum satisfacient, iccirco nunquam
 exhibunt. quòd aut̄ res ita se habeat, manife-
 stum est ex ipsius Christi verbis, qui alio lo-
 co serui illius parabolam narrans, qui con-
 serui sui misertus non erat, quemadmodum
 eius misertus erat dominus suus, consimili-
 bus verbis vtens dixit, traditum fuisse in

manus ministrorum vt cruciaretur donec
 totum debitum persolueret. Manifestum est
 eum ibi de his qui in inferno in manus demo-
 num traditi sunt, vt supplicijs afficiantur
 donec in vniuersum satisfecerint, locutum
 esse. quia verò vniuersum debitum illi nun-
 quam persoluent, ideò sempiternis afficien-
 tur supplicijs. Quòd autem ibi loquatur de
 his qui damnationi addicti sunt, hinc patet,
 quoniam loquitur de his qui iniurias non cõ-
 donant, quos rectè infernum petere, nõ pur-
 gatorium clarum abundè est. proinde in fine
 subnectit: sic faciet vobis pater meus cœle-
 stis, nisi ex animo fratribus vestris eorum
 delicta condonaueritis. in carceres igitur cõ-
 iji donec toti debito satisfiat, non est conijci
 in purgatorium. Possum & alio modo pro-
 bare, Christum loco abs te citato de purga-
 torio loqui noluisse. Quæro igitur, qui pacem
 cum proximo suo non habet, neque ei cum
 illo conuenit donec viator est in præsentì vi-
 ta, peccat ne mortaliter (vt verbis vestris
 vtar) an venialiter? CAR. Mortaliter.
 THE. Ergo si ita moriatur, Deus summus
 iudex

iudex tradet eum in manus dæmonis, vt eū conijciat non in purgatorium vestrum, sed in infernum, siquidem morietur in peccato mortali. Hocque pacto Hieronymus super Threnos Ieremiæ ea Christi verba interpretatus est. Omitto quòd traditionibus vestris minimè consentaneum est, eos qui in purgatorium coniecti sunt, ideò coniectos quòd illorum aduersarij in manus iudicis eos dederint, vt Christus dixit. Vestra itaque interpretatio uerbis Christi minimè quadrat, sed repugnat potius. CAR. Quo pacto igitur intelliges & verificabis verba Christi?

THE. Dicam: Cū Christus ostenderit con- Matth. 5.
cordiam sibi vsque adeo gratam esse, ut nulum non sacrificium spernat quod absque ea fit, ita ut malit sacrificijs carere ad tempus, modo reconciliemur nobis inuicem: innuit multò min⁹ debere nos sollicitos esse, licet ali quid de iure nostro decedat, vt amicitiam reintegremus & conseruemus cum proximo nostro. licet enim aduersarius noster iniqua à nobis posceret, modo diuino honori nihil derogarent, omnino studere deberemus

compositioni controuersiæ dum facultatem habemus, ac dispendij aliquid potius sustinere, quàm contendere. Nam contendentes in iudicio, licet contingat sententiam pro nobis ferri, plus tamen dispendij sentimus, quàm si amicè rem componeremus. inter litigandum enim iacturam facimus amicitia & pacis proximi, qui longè preciosior est omnibus humanis diuitijs. accedunt præterea multæ animi perturbationes, iactura temporis, ac interdum maioris pecuniæ, iudicibus, aduocatis, & procuratoribus expositæ, quàm si ab initio aduersario nostro quicquid postulabat, cõcessissemus. facile etiam animam, regnum cœlorum, & gratiam Dei perdere possumus. Præterea dubium est, ne iudex contra nos, licet causæ nostræ iura faueant, sententiam ferat: id quod multis cõtigit. Tunc enim præter dispendia iam dicta illud quoque subiremus, quòd aduersarius noster lacescit, iratus & victor, iudici nos traderet, iudex autem publico ministro, qui carceribus nos includeret, in quibus corporis simul & honoris detrimentum patere-

pateremur, nec illinc exiremus donec extremum quadrantem persoluiffemus: cū ab initio longè minori dispendio cum ipso aduersario pacisci potuerimus. Quocirca animaduertere facile quiuis potest, quantopere sensus verborum Christi dissideat à vestro purgatorio, quod illis ipsis adstruere uos nihilominus non pudet. CAR. Paulus tamen di- Phil. 2.
 xit, quòd Christo inflectent genu non solum cœlestia, & terrestia, sed inferna etiam. & pro infernis neque demones, neque damnatos intellexit, quoniam illi nunquam Christo genua flectēt. Vt igitur verificemus Pauli uerba, necesse est intelligere de his qui in purgatorio erūt. ergo purgatoriū esse oportet. THE. Pauli uerba pro animabus quæ in purgatorio sunt interpretari non possumus. loquitur. n. de die iudicij, in quo apparebit gloria Christi. tunc enim, sicut uos ipsi perhibetis, non erit amplius purgatorium. Paulus uerò hoc insinuare uoluit, quòd in die illo, ac postea in perpetuum, uniuersas creaturas Christo tanquā ipsorū Domino subiectas cōspiciemus, demones quoq; et dānatos, qui

velint, nolint Christo obedient & genua fle-
 ctent. Neque est quòd mireris damnatos ip-
 sos gloriam Dei & Christi illustraturos, nã
 Apoc. 5. sicut in Apocalypsi legitur, etiam inanima-
 ta quæ sub terra sunt eam illustrabunt. Por-
 rò ex animo vobis consulo, ne plura sacrarũ
 scripturarum testimonia ad probandũ ve-
 strum istud purgatorium adducatis, nam si
 hæc adducta, quæ Achilles vestri sunt,
 non pro vobis sed contra vos potius faciunt,
 quid de reliquis sperandum est? CAR. Sed
 Psal. 16. & David dixit, igne me examinasti, nec in-
 uenta est in me iniquitas. THE. David præ-
 dicto loco non de igne purgatorij vestri, sed
 de afflictionibus præsentis seculi locutus est.
 verbaque cum Deo faciens hoc exprimere
 voluit: Quemadmodum aurum igne exami-
 natur & probatur: ita tu Domine tribula-
 tionibus me examinasti, & in te amando
 constantem ac firmum inuenisti. In purga-
 torium vestrum Deus (sicut traditiones ve-
 stræ habent) animas non conijcit vt exami-
 nentur, quod David dixit, sed vt patiendo
 peccatis proprijs satisfaciant. Quod si ad
 pro-

ad probandum eas in purgatorium daret, nõ
 sine iniquitate illas, sicut David dixit, inue-
 niret: sed peccatis inquinatas, & propter
 peccata supplicij affectas. Purgatorium i-
 taq; vestrum demoliuntur autoritates quas
 ad firmandum ipsum producit. CAR. Ali- Psal. 65.
 bi quoque idem David dixit, transiimus
 per ignem & aquam, purgatorij scilicet, &
 eduxisti nos in refrigerium, id est in paradi-
 sum. THE. Nonne animaduertis Davidem
 loco citato de electis loqui, quos Deus in præ-
 senti seculo tentationibus, afflictionibusq;
 & angustijs in officina spiritus sancti exer-
 cet, quo mundo moriantur, ac deinde ad ma-
 iorem quietem, tranquillitatem & pacem
 transeant? CAR. Zacharias tamen scribit, Zach. 9.
 eos qui in lacu vincti erant, id est, in purga-
 torio, liberatos fuisse. THE. Hieronymus
 interpretatur de his, qui cum in Adamo dā-
 nati essent, per sanguinem Christi à pecca-
 to, morte, legis seruitute, & ab omni malo
 liberati sunt. CAR. Vide Ecclesiasten in quo Eccle. 4.
 mentio fit eorum qui à catenis & carcere li-
 berati, hoc est, à purgatorio, in regnum, hoc

est, in paradisum, ubi sancti cum Christo regnant, translati sunt. THE. Manifestum est, præcipue ex uerbis mox subsequen-
tibus, eum rerum humanarum vicissitudi-
nem & inconstantiam ostendere, nõ solum
exemplo eorum qui è carceribus ad Regiam
dignitatem euehuntur, sed eorum quoq;, qui
Reges nati, ad paupertatem redacti sunt.

Leu. 12.

CAR. Nonne scis in libro Leuitici prohibi-
tum fuisse ingredi in sanctuarium, priusquã
purgationis tempus impletum esset? THE.
Proh stupidum hominum genus, fieri ne po-
test vt hebeti aded ingenio sis, vt non ad-
uertatis Mosem de mulieribus loqui, quas v-
bi pepererant, tantisper à sanctuario, siue à
loco tabernaculi abarcebat, donec purgatio-
nis illarum tempus à se præscriptum imple-
tum esset? CAR. Dixit Iob, miseremini mei,

Iob. 19.

miseremini mei, saltem vos amici mei. &
hæc locutus est personam gerens eorum qui
sunt in purgatorio: hucque respicit ecclesia
quando ea verba recitat in officio pro de-
functis. THEODID. De seipso, etiam
à proprijs amicis derelicto, Iob loquitur, vt

ex precedentibus & sequentibus verbis patet. Nulla est adeò monstruosa chimæra quam probare quis non possit, si peruerse adeò scripturas sacras à germano sensu detorquere velit, sicut vos detorquetis. Nihilominus quò ineptius eas contra veritatem adduxistis, hoc me in ea magis confirmastis. quapropter ineptiæ vestræ fructu non carent. FRANCISCANVS. Sinite me paulisper loqui, videbitis enim eum obmutescere, nam purgatorium rationibus efficacissimis & insolubilibus ei probaturus sum. Responde mihi, Credis ne animas in vitam æternam intrare, dum aliquo peccato inquinatæ sunt? THEOD. Nequaquam, nam scriptum est: Nihil conquinatum intrabit in regnum cælorum. FRAN. Animæ verò quæ intrant, satisfaciunt ne peccatis suis illic in regno? THEOD. Necesse est satisfactum esse priusquam ingrediantur. Non enim in regnum cælorum ingredimur debitis peccatorum oppressi, neque ut peccatis satisficiamus, sed ut Deo fruamur cum Christo. FRANCISC. Rectè;

proferamus igitur in medium scelerosum
 quempiam, qui nuncusque flagitiosissime ui-
 xerit: hunc hodie omnium scelerum suorum
 verè pœniteat, & illico moriatur absq; ul-
 la satisfactione. quæro, quo anima illa ten-
 det? non potes respondere quòd in infernum
 tendat, cum verè illum pœnituerit peccato-
 rum, ac proinde Deo gratus sit. sed neque in
 regnum cœlorum, cum peccatis suis non sa-
 tisfecerit. ergo in purgatorium ire dicendum
 est, in quo tandiu moram trahet, donec om-
 ni ex parte satisfecerit: tunc liberatus à debi-
 tis, ad vitam æternam se conferet. ergo pur-
 gatorium esse necesse est. THE. Animam
 illam illico in cœlum euolare credo. FR. A.
 Qui fieri hoc potest, cum peccatis illius non-
 dum satisfactum sit? THE. Cum is sit ex e-
 lectis Dei, sicut statuis, quia in Domino mo-
 rietur, Christum pro eo satisfecisse creden-
 dum est. FR. A. Christus pro electis suis non
 in vniuersum, sed tantummodo aliqua ex
 parte satisfecit, proinde necesse est vt nos sup-
 pleamus. THE. Si verum diceres, Christus
 non fuisset perfectus Redemptor, cum nos
 ab

ab omnibus malis quibus propter Adami peccatum obnoxij facti sumus, perfectè non liberarit: id quod Pauli sententiæ aduersare- Rom. 8. tur, qui scribit, Christum plus mundo profuisse, quàm nocuerit Adā. *FR. A.* Christus pro electis suis omni ex parte non satisfecit, propter maiorem suam gloriam, & illorum felicitatē? *THEO.* Imò summam Christus gloriam, & electi summam consecuti sunt felicitatem, si omni ex parte liberati sunt, sicut reuera sunt liberati: præcipuè quoniam dum electi viua fide hoc ipsum verum esse credunt, diuino amore flagrant, opera magna edunt, ne minimam quidem utilitatem propriam, sed solam Dei gloriam respicientes. *FR. A.* Si per Christum electi perfectè liberati essent, virtutum exercitium præmitterent; nunc autem ei incumbunt, suis satisfactionibus. Præterea si scirent se propter peccata nihil passuros, à peccando non desisterent, nunc autem formidine pœnæ desistunt. *THE.* Primum, qui, vt vobis placet, in purgatorio sunt, quoniam non amplius peregrinantur, sed ad terminum suum

peruenerunt, neque in virtutibus ulterius proficere, neque à diuina gratia excidere possunt, iccirco vester ille ignis neque vt secundum virtutem operentur, neque vt immunes à peccatis cōseruentur, facit. Porrò si de his qui in præsenti vita sunt, loquamur, si ut peccatis satisfaciant, & vt proprijs affectibus indulgeant, nõ autem vt solam Dei gloriam promoueant (quemadmodum faciunt qui Christum pro se in vniuersum satisfecisse credunt) patiuntur, manifestum quidem est, eos veris virtutibus minimè operam dare. Tametsi autem seruilis pœna timor non nihil faciat vt manus à peccando abstineant, non tamen potens est efficere vt voluntas ipsa, sicut necesse est, à cupiditate aliena sit: quinimo cum par sit vt Deum summopere amemus, seruilis timor efficit vt proprium amorem sectemur. Quapropter electi, vtpote qui spiritu eximium Christi beneficium, et immensam patris charitatem sentientes, diuino amore capti sunt, contumelijs quidem Deum propter amorem quo illum prosequuntur, non afficiunt. Temperant verò à
 pec-

peccatis partim etiam propter timorem, non quòd credant Deum de se supplicium sumpturum ut sibi ipsi satisfaciatur, cum iam abundè in Christo sibi satisfecerit & placatus sit: sed quia sciunt eum filios suos, præcipue quos impensius amat, castigare cum peccant: id quod facit ut ad resipiscentiam & humilitatem eos reuocet, & à cæteris peccatis præseruet, ut in patientia, reliquisque virtutibus exerceat, denique ut perfectos efficiat, & gloriam suam illustrem reddat, sicut clarum est per exemplum eius qui cæcus erat à natiuitate, Iobi, multorumque aliorum. sed et eos qui lenius peccarunt, seuerius quandoque punit, quoniã ita ipsis expedit.

FR. A. Deus igitur, iudicio tuo, non punit nos ut sibi satisfaciatur. THE. Si iustus Princeps non ideo in subditum suum animaduertit, ut vel bilem euomat, vel illius sanguine ira sua satisfaciatur, hoc enim tyranicum est, sed charitate & amore quo illum reliquosque subditos suos prosequitur, ad animaduendum in eum mouetur, ne vel ipse, vel alius quispiam subditorum eius exemplo

tale crimen committat, id quod facit & bonus pater, quando filios castigat: quanto magis Deum quoque eodem modo nobiscum agere credendum est, cum iustitia & charitate homines longè præcellat? Deus igitur electos suos non punit, nisi ut benefaciat illis. Porro quoniam, sicut dictum est, nullo pacto ex re earum animarum esset, quæ secundum vos, in purgatorio sunt, si Deus illas ibi puniret: credendum iccirco est, purgatorium nihil aliud esse quàm imaginationem & commentum uestrum. Væ autem nobis, si aliqua ex parte peccatis nostris satisfacere ipsi cogermur, nemo enim saluaretur. Etenim non solum Dei bonitas & innumera illius in nos beneficia exigunt, ut continuè & semper quicquid possumus in ipsius gloriam faciamus: sed vnicum hoc beneficiū, quòd esse nobis dederit, ut continuum, supremum, & perpetuum ei præstemus honorem postulat. Quoniam autem nunquam ei debitum honorem reddimus, sed in hoc semper deficimus, non video quò fieri possit, ut præter id quòd ad illustrandam illius glori-
am

am omne quod debemus, propter infinitam suam bonitatem, sapientiam, potentiam, iustitiam, misericordiam, reliquasque diuinas perfectiones, præcipue verò propter immensum illius erga nos amorem, operemur, peccatis insuper nostris satisfaciamus. *VI* autem clarius adhuc hoc ipsum vobis ostendam, sciendum est Christum, licet perfectissimus fuerit, perfecteque diuinam legem obseruarit, neque supererogationis opera (ut loquimini) neque ultra debitum suum operatum esse: quod tamen vos præstare posse falso imaginamini. Etenim Christus, ut homo, præter id quod debuerat propter Dei gloriam, & propter accepta beneficia operari & pati, nihil amplius operatus neque passus est. *FR. A.* Cum Christus innocens fuerit, moriendum quidem illi non erat pro peccatis suis. *THE.* Verum. *FR. A.* Moriendo igitur plus quam debuerit, fecit. *THE.* Ad illustrandam patris gloriam non solummodo vnã, sed innumeras mortes subire debuerat, si fieri potuisset, & expedisset. Quoniam autem Deus volebat, & ad gloriam

suam faciebat, ut sic pro peccatis nostris moreretur, ideo pro ipsis mori debuit, licet pro proprijs peccatis mori non teneretur, siquidem innocens erat. Moriendo igitur non plus quàm debuerat, fecit, sed solum quod debebat: quando quidem quidvis operari & pati debebat, modo gloriam patris illustraret. Quinimo ipse Scotus tuus dixit, Christi merita, licet ut homo, non ut Deus meruerit, in infinitum preciosa esse: non quidem quia opera illa meritoria, propria natura infiniti meriti & excellentiæ fuerint, cum in se finita & determinata essent, sicut & anima quæ merebatur, & à qua proficiscebantur: sed quia pater mera gratia sua ea pro operibus infiniti pretij acceptavit, licet in se, propriaue natura infinito preciosa non essent. congruumque & conueniens fuit, ut pro operibus infiniti meriti ea acceptaret, quando quidem is qui operabatur & patiebatur infinitus erat, quia Deus & homo erat. Ideo si Deus ipso iuris rigore causam nostram definire, nec vlla in parte nobis gratificari, sed pro merito

Lib. 3.
dist. 19.

rito nos tractare voluisset, & meritoria
 Christi opera librasset, ea in se, propriae
 naturae, sublata omni diuinae acceptationis
 gratia, adeo efficacia non reperisset, quae
 Deum ad condonandum nobis peccata no-
 stra obstringere potuissent. gratiam igitur
 solummodo eum obstrinxerunt, sicut eti-
 am gratiam, non propria natura, pro pec-
 catis nostris satisfecerunt. Quod igitur at-
 tinet ad id quod dicebas: scelestissimum
 quempiam conuersum, & repente mortu-
 um, absque satisfactione pro peccatis suis,
 necessario in purgatorium concessurum,
 respondeo, illum concessurum in paradi-
 sum absque vlla sua satisfactione in praesenti
 seculo facta, aut in futuro, tan-
 tummodo propter satisfactionem Christi,
 propter quam & reliqui omnes electi il-
 luc concedunt. Exemplo tibi est bonus
 latro, qui eodem quo conuersus est die, in
 paradysum recte se recepit, praeterito ve-
 stro purgatorio. FRANCISCA-
 NVS. Bonus latro post suam conuer-
 sionem in cruce passus est, & patiendo

peccatis suis satisfecit. THE. Nemo tardè
adeò conuertitur, quin post suã conuersionẽ
patiatur, moriendo saltem. Quapropter ele-
cti omnes hoc pacto peccatis suis satisfacere-
rent morientes, sicut & bonus latro satis-
fecit, vt tu iudicas. atque ideo necessarium
haud esset purgatorium vestrum. FRAN.
Reliqui electi non tantum patiuntur, quan-
tum passus est bonus latro. cū itaq; non satis
fecerint in præsentì vita quantum satis est,
supplent in altera vita, id est, in purgatorio.
THE. Satis est quòd patiantur dum mori-
untur. tu autem scire non potes, an quod sa-
tis sit pro peccatis suis patiãtur: proinde nec
potes hinc purgatorij tui fundamentũ crue-
re. fortasse etiam reliqui electi non adeo gra-
uiter peccarunt, sicut bonus ille latro. Præ-
terea quicquid latro ille in cruce passus est,
vt mundana iustitiã satisfaceret, quæ pro-
pter scelera commissa cruce dignum eum iu-
dicauerat, pati debuit: quare passione illa
sua peccatis suis non satisfecit. Accedit eti-
am, quòd ad gloriã Dei pati debuerat, quic-
quid est passus. Cum igitur nihil ultra
debitum

debitum suum passus sit, inferendum est, iuxta traditiones vestras, illum sua passione peccatis suis non satisfecisse, præsertim cum non plus mereatur, qui plus patitur, sed qui maiori cum fide tum charitate patitur.

FR. A. Boni latronis fides magna admodum fuit, sicut & charitas, propterea peccatis suis satisfecit. Non omnes autem reliqui electi tanta fide tantaque charitate pollent, ideo non omnes peccatis suis satisfaciunt dum in præsentis vite sunt. Necesse ergo est purgatorium in altera vita pro ijs statuere. THE. Primum quidem istud te latet, an reliqui electi æquali cum bono latrone fide præditi fuerint, quare tua isthæc ratio non necessario purgatorium probat: at qui vos purgatorium fidei articulum constituislis. Tamen si autem scires eorum aliquem in fide infirmiorẽ fuisse, cum præfinitam fidei quantitatem quæ cuique sufficiat, ut peccatis suis satisfacere possit, nescias, atque etiam num illi tantam habuerint, quanta satis erat, dubitandum saltem esset, num in præsentis vite satisfecerint nec ne? atque ideo minimè certus esses

purgatorium esse. Præterea responde ad hoc, credis ne latronem bonum summam habuisse fidem, & charitatem quæ haberi possit? *FRAN.* Fidem illius pariter & charitatem magnam quidem fuisse, sed tamen maiorem, fieri potuisse credo. *THE.* Credidit igitur & amavit imperfectè, quoniam non credidit, neque Deum amavit suprema illa fide & charitate, quibus à nobis amandus & colendus est. Quamobrem in Deo credendo, & eum amando peccauit, quatenus non perfectè adeò amavit, neque credidit sicut debuit, quoniam vero fieri nõ potest vt quis eodem actu peccet, & mereatur: iccirco concludendum est, illum fide sua & charitate peccatorum suorum satisfactionem non promeruisse, cum credendo & amando peccauerit: quemadmodum & nos reliqui omnes peccamus. Inferendum igitur est, per solam Dei gratiam, & per Christum nos in conspectu Dei ab æterno iustificatos, & à peccatis liberatos esse: in tempore tamen postea per fidem iustificari, vt Paulus compluribus in locis, & etiam per cha-

charitatem, ut Iacobus, scripsit. Non quia
 fides nostra et charitas tanta dignitatis aut
 excellentiae sint, ut apud Deum peccatorum
 nostrorum remissionem vlllo modo mercan-
 tur, quando quidem vtraque illarum in no-
 bis semper imperfecta est, ac cum defectu.
 Verum fides nos iustificat, quatenus nos per
 Christum, & per meram Dei gratiam iu-
 stificados fide sentimus. Sic & charitas nos
 iustificat, quatenus per illius opera à nobis
 edita, nos viua fide sensisse, quod in conspe-
 ctu Dei iusti simus, & quod condonata no-
 bis sint peccata nostra ostendimus. Sicut
 inter cætera exempla, de peccatrice illa le- Luc. 7.
 gimus, que multis illis operibus & signis
 charitatis erga Christum, se viua fide sen-
 sisse, quod condonata sibi essent peccata,
 quodque iusta esset in conspectu Dei, de-
 clarauit. Quisquis igitur in fide mori-
 tur, siue ea modica sit, siue multa, mo-
 do vera, & viua sit, CHRISTVM
 non aliqua ex parte tantum, sed perfe-
 ctè omnino peccatis suis satisfecisse, si-
 cut re vera satisfecit, sentit: alioqui

fides illa sua vera non esset. Proinde ex hac
vita ab omni culpa & pœna absolutus mi-
grat. Quòd autem planè res ita se habeat,
hinc disces: His qui in extremo vitæ arti-
culo conuertuntur remittit ne Deus pecca-
ta in vniuersum, an partim? *FR. A.* Culpam
in vniuersum remittit, pœnam verò non i-
tem, sed ex parte tantum. cum enim æterna
esse deberet, in temporariam commutat. E-
tenim nisi conuersi essent, in æternum crucia-
ti fuissent in inferno: cum autè conuersi sint,
cruciantur ad tempus in purgatorio. Què
admodum enim si Regem iniuria quapiam
affecisses, ita vt non solum à Regia gratia
excidisses, sed præterea perpetuos carceres
meruisses, Rex posset non solum te in gratiã
suam recipiendo, iniuriam remittere, sed e-
tiam perpetuos carceres in temporarios per-
mutare: ita Deus his qui ex hac vita pœni-
tentia quidem tacti, sed sine satisfactione
pro peccatis migrant, culpam totam condo-
nat, in gratiam eos recipiens, sed vult vt pa-
tiantur in purgatione ad tempus quoddam
præscriptum. Quòd si eos non pœnituisset, pœ-
nis

nis inferni perpetua addicti essent, & à gratia Dei excidissent. THE. Quomodo verisimile est, Deum in vniuersum culpam illis remittere, quæ opus nostrum est, & magnum malum, nec remittere totam pœnam, quæ opus suum est? Si credis Deum in re à deo magna illis gratificari, ut omnes culpas, tametsi graues et innumerabiles, remittat, miror equidem quòd non credas etiam illum gratificari in re parua, videlicet vt omnem pœnam remittat. Si confessiones & satisfactio- nes vestrae possunt, vt vos perhibetis, in vniuersum culpas remittere, cur non & pœnas? FR. A. Deus non remittit illis pœnam in vniuersum, propter beneficium ipsorum.

THE. Equidem nescio quid beneficij conferratur in eos, qui sunt in purgatorio dum præpediuntur quominus ad beatam vitã trans-eant: dumque tantopere, vt fertis, patiun- tur, nec gratiæ, meritorum, aut virtutum augmentum vllum sentiunt, quod vos ipsi fatemini, quoniã non amplius viatores sunt, sed ad terminum peruenerunt. Præterea, si in rem suam est, vt in purgatorio maneat,

inde eos liberare missis vestris & indulgentijs non deberetis, sed sinere vsque ad præscriptum tempus à Deo. sin autem ex re nõ est, vt ibi maneant, Deus eos in purgatorium concludere non deberet, neq; ibi seruare. Fal-
 leris præterea, si existimas Deum electos suos quando sunt in peccato, odio prosequi, & denuo in gratiam suam illos recipere, & ad beatam vitam eligere cum resipiscunt. Tã-
 etsi enim Deus peccatum semper odio prosequatur, non tamen odit creaturas suas, & præcipuè electos. imò quemadmodum continue & semper eos cognoscit, & pro electis suis & filijs habet, ita semper eos amat ad vitam æternam. Electique ipsi quando conuertuntur propter viuum, quo præditi sunt Dei lumen, per Christum, puramq; Dei gratiam, remissa sibi esse peccata spiritu sentiunt, & datam sibi gratiam non recenter, sed ante mundi constitutionem, vt Paulus scripsit: imò quòd peccata nunquam sibi imputata sint ad mortem æternam, sicut Dauid dixit. FRANCISCANVS. Si quis electus in peccato mortali moretur, nonne

2. Tim. 1.

Psal. 32.

cre-

credis illum damnatum iri? THE. Quod im-
 possibile est ponis, aliquem uidelicet electum
 esse, & in peccato mortali mori. necesse e-
 nim est, eum in Domino mori, si electus est.
 Falsum itaque est, quod ais, Deum recenter
 culpam omnem remittere, pœnam verò ex
 parte tantum. FRA. Scriptum nihilomi-
 nus est, Deum odisse quotquot operantur ini-
 quitatem: ergo odit & electos cum peccant,
 sicut etiã amat cū resipiscunt. THE. Quemad-
 modū vbi Deus peccatori irascitur, id nō ac-
 cidit quia Deus ipse turberur et cōtristetur,
 vt qui in seipso immutabilis, purissimus,
 et foelicissimus sit, sed quia absq; vlla sui ipsi
 mutatione illū punit, sicut etiã placatur
 quatenus citra sui ipsius mutationē eū nō pu-
 nit: ita cū dicim⁹ Deū odisse, aut amare crea-
 turas, non est intelligēdum odiū et amorē pas-
 siones esse in Deo, sicut in nobis, neque quod
 in seipso affectionē suscipiat odij vel amoris,
 cū natura sua simplicissimus sit et immuta-
 bilis. Sed eaten⁹ nos amare dicitur, quaten⁹
 absq; ulla mutatiōe aut inclinatione bene de
 nobis meretur: ita nos odisse dicitur, qua-

tenuis nos punit, citra vllam sui ipsius mutationem. Porro quoniam Deus non solum in reprobos propter eorum peccata animaduertit, sed electos quoque tanquam filios castigat vbi peccant, non vt ira sua indulgeat, sed vt eos corrigat & perfectos reddat: ideo dicimus eum odisse quotquot peccant, vel electos etiam, non quòd illis infernales pœnas vnquam velit, quas reprobis vult, imò continuè & semper eos etiam peccantes, amat ad vitam eternam: sed quia ad tempus punit propter eorum vtilitatem, & vt à reliquis peccatis abstineant. Quoniam autem homines odio amoreque afficiuntur, & ab vno ad alterum animum transferunt, ideo culpam iniuriám ue remittere possunt absq; remissione pœnæ. Quia verò Deus nullo modo afficitur, neque propter quacunque peccata commissa perturbatur, ideo dicendum est, quòd quemadmodum peccatorem eatenus tantum odio habet, & ei irascitur, quatenus animaduertit in illum, ita quòd culpam remittat, quatenus pœnam ei debitam remittit: adeò vt sicut ira Dei nihil aliud est quàm,

quàm punire velle, ita eius misericordia nihil aliud sit, quàm punire nolle. Ideò Christus ad scribas dicebat, vt sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra remittendi peccata, liberabo eum ab eo morbo quo correptus est propter peccata sua: quod & fecit. Quo facto ostendit, peccata remittere nihil aliud esse, quàm pœnam peccatis debitam remittere. Si igitur ei qui quamprimum conuersus est, moritur, in vniuersum, secundum vos, culpam remittit, consequens est vt in vniuersum remittat pœnam ipsi debitam: cùm apud Deum culpam condonare, nihil aliud sit quàm condonare pœnam. Illud præterea abs te intelligere cupio, num qui in purgatorio vestro patiuntur, uolentes patiantur, an secus: nam si non volentes (id est coactè) neque propter Dei gloriam patiuntur, manifestum quidem est, quòd peccatis suis non satisfaciant, sicut nec satisfaciunt qui munde & diaboli martyres existentes, dira patiuntur in presenti vita: sin volentes, & propter Dei gloriam, miror quòd ad expianda peccata tantopere & tandiu patiantur, vt

feris, cum uobis autoribus, bono latroni suffecerit paululum crucis peccatis suis perfectè purgandis. Quinimo iuxta theologiam uestram, qui in ignem purgatorij tantopere & tandiu, ut dicitis, cruciantur, ut peccatis suis satisfaciant, ipsis satisfacere potuissent, si in presenti uita paululum quid passi essent, non dicam ferendis aduersis à Deo impositis, sed seruandis ieiunijs à se excogitatis, aut peregrinationibus recreandi animi gratia suscipiendis, aut rebus similibus. imo duntaxat cuculla uestra gestanda. *FR. A.* Nonne scis poenam tanto minus satisfactoriã esse, quanto minus uoluntaria est? Qui in purgatorio sunt, coactè patiuntur, nos autem uolentes. ideò nobis sufficit tantillum pati, at illi multum pati coguntur. *THE.* Negare quidem non potes, eos qui in purgatorio sunt, diuina gratia & charitate ornatos, atq; ideo diuinæ uoluntati conformes esse, uolentes igitur patiuntur, non coactè: alioquin patientes peccatis non satisfacerent, sicuti satisfaciunt, iuxta sententiam uestram. *FR. A.* Manent in purgatorio coacti, quatenus illinc exira

exire nõ licet, donec satisfecerint. THE. Neque bonus latro de cruce descēdere poterat, nihilominus ex necessitate virtutē faciens, lubēs ac volens mortē eā ad illustrandā Dei gloriam patiebatur. Cum itaq; qui in purgatorio sunt non minori charitate nūc pręditi sint, quā cum hic viuebant, non minus uoluntarie eos pati credendum est. Est & alia ratio quę facit, quominus credam eos qui in purgatorio sunt, satisfacere. Aut enim satisfaciunt pro ratione aut mensura tormentorum & passionis, quo in casu, maximū, inter cętera, sequeretur absurdum, eos scilicet qui in purgatorio sunt tanto minus satisfacere, quanto maiorem habuerint charitatem, quoniā amor pœnā dulcē reddit & minuit. Aut satisfaciunt secundū mensuram fidei, sed hoc fieri nequit, quoniam fides viatorū tantū est, illi verò ad metam peruenerunt.

FRANC. Satisfaciunt secundum mensuram amoris. THEO. Non opus esset igitur ut paterentur, siquidem ut satisfaciant, non ut in virtute magis proficiant patiuntur, ut enim satisfaciāt, satis est quòd amēt.

licet non patiantur. Præterea si verum est, quod Scotus vester dixit, actum vnum amoris intensum sufficere ad delendum omne peccatum, dubitandum non est, quin multo magis illorum si non actus solus, saltem multi, sufficiant ad delendam pœnam, quam, vt fertis, pendere debent. Adhæc, certò scio illos supra debitum suum Deum non amare: imò quia minus quàm debeant illum amant, ideò peccatis minimè satisfaciunt. sed clarior adhuc imposturas vestras propalare volo. Laborabit quispiam graui morbo, adeò vt animam breui efflare cogatur, qui vel in dicio vestro, sanctissimè vitam transegit, et patienter morbum illum ferens mori paratus, confitebitur, vos eum absoluetis. Præterea, quia à vestro papa impetrarit absolutionem omnis culpæ & pœnæ in articulo mortis, ab omni culpa & pœna absolutum pronuntiabit. Nihilominus post confessionem & absolutionem iniungetis illi pœnitentiam aliquam, vt satisfaciat peccatis suis. Si papali indulgentiæ plenariæ fidem adhibetis quorsum vltèrius illum pœnitentia vana ex cruciatis?

cruciatis? Atqui vos, utpote qui propriæ utilitati studetis, ut magnam pecuniæ summam vobis enumeret, imponetis, pro dotanda aliqua paupercula orphana nepte uestra, vel potius filia. id quod hac ratione persuadebitis, quòd nullo alio modo peccatis satisfacere possit, cum æger sit. Tametsi autem vobis enumerauerit quantum satis iudicatis pro expiandis peccatis, nihilominus ubi moritur, adhuc pro eo orandum, officiumq; mortuorum, vigiliis, septimos, trigesimos, Gregorianas missulas, & anniuersarias celebrandas dicitis, adeò ut in perpetuum ei in purgatorio manendum sit, quoniam, ut fertis, semper pro eo orandum est. Si Gregorianæ missæ animã è purgatorio eruere possunt, sanè quamprimũ absolute sunt, pro illa anima non amplius orandũ esse, manifestũ est. Quare nescio qui fieri possit, ut actus vnus amoris intensus, ut dicitis, sufficiat ad delendam omnem culpam & pœnam, sicut peccatrici illi suffecit, cum ei qui inculpatã vitam traduxerit, tantum absit ut sufficiat fides sua, aut amor, aut tot bona opera

quæ fecerit, aut patientia in ægitudine, aut
 contritio, aut confessio, aut peccatorum pu-
 dor, aut bonum volūtatū propositum, aut
 absolutiones, aut plenariæ indulgētiæ, aut sa-
 tisfactiones, aut crucis signa, aut benedictio-
 nes, aut aspersiones, aut vñctiones, aut ani-
 mæ commendationes, aut mortis tolerantia,
 aut mortuorum officia, aut thymiamata,
 aut candelæ, aut Gregorianæ missæ, vt etiã
 manendum ei sit in purgatorio in perpetuū,
 quoniam nullum finem orandi pro ea facitis.
FR. Hoc facimus vt securi simus. *THE.*
 Videlicet, vt nunquam non adsint vobis ma-
 mille illæ ex quibus humanum sanguinem
 exugatis, ac sic ignauia torpescentes cuti-
 culam vestram illorum expensis curetis.
FR. Mea intentio fuit, ut dicerem, nos ist-
 hæc omnia facere, vt animæ quæ ex hac vi-
 ta excefferunt, tanto securiores sint de salu-
 te sua. *THE.* Si scitis vnumquodlibet eorū
 remediorum quæ ad delendam omnem pœ-
 nam peccatis debitam adhibere soletis, suffi-
 cere, quorsum tot adhibetis ad parandã vo-
 bis securitatē? Sin aut non sufficiunt singula
 quæque,

quæq; miror quod ea è suggesto doceatis, tã
 quã indubitata. hinc sequetur minimè verũ
 esse, papã coelum aperire suis clauibus. Arbi
 tror aut̃ vos ideo ea omnia optima et sufficie
 tia dicere, vt vnũquodq; eorũ eo carius ema
 tur, quò pluris fit: interea tamen cuperetis
 vt vnumquodq; in dubiũ apud empirios no
 caretur, quò plura emerent, nam hoc pacto
 vberiores prouentus ad vos redirent. *FR. A.*
 Si nulla alia necessitas purgatoriũ exigeret,
 saltem uenialia peccata illud sibi deposceret:
 tu verò penitus id destruere vis. *THE.* Quo
 niã in scripturis sacris nõ reperitur hoc nomi
 nis, peccatum ueniale, abs te intelligere cu
 pio, quid per ueniale peccatũ intelligas? *FR. A.*
 Per peccatũ ueniale intelligo, peccatũ uenia
 dignũ, sicut per peccatũ mortale, peccatum
 æterna morte dignũ. *THE.* Quæ obsecro sunt
 ea peccata quæ uenia digna iudicas? Vt enim
 nullum est adeò graue peccatũ (sicut credo)
 quod per Christũ uenia dignũ non sit, et cre
 dẽti remittatur, ita nullũ adeò leue, quod in
 se & propria natura absq; Christo, uenia di
 gnũ sit, imo credo oĩa Chrõ amoto, punitiõ

1. Ioan. 5.

digna esse, ac morte eterna, qualia sunt omnia reproborum peccata, pro quibus orandum non est, ut beatus Ioannes scripsit. Præterea satis assequi nequeo, quæ fieri possit ut peccata venialia, quia minima sint, aqua benedicta, ut dicitis, tollantur, neque tolli possint sanguine Christi, cuius participes sunt quotquot in fide moriuntur: cuiusmodi censentur à uobis quotquot in purgatorium pergunt. Neque scio quomodo verisimile sit, poenam eternam peccatis mortalibus debitam in temporariam permutari, ut dicitis, temporariam verò venialibus debitam eandem permanere, adeò ut necesse sit in igne purgatorij vestri ei satisfieri, neque confessiones vestras, absolutiones, iubileos, indulgentias satisfactiones, benedictiones, innumerasque alias cæremonias profuisse, quibus infirmos soletis diuexare. Sed multo magis miror quòd non profuerit ei neque fides, neq; spes, neq; charitas, cū reliquis Christianis uirtutibus quib⁹ ornati moriuntur, ut fertis, quotquot in purgatorium sese conferunt. Cupio vero questionem hanc abs te dissolui: si quis
piam

piam multa peccata commisisset, & hodie
 poenitentia ductus baptizaretur, illicoq; mo-
 reretur, quo nam anima illius abiret? *FR.A.*
 Illico in paradysum euolaret præterito pur-
 gatorio: baptysmate enim non solum culpa
 omnis, sed et omnis pœna remittitur. *THE.*
 Si verũ est quod paulo ante dixisti, Christiũ
 non in vniuersum, sed ex parte tantũ pro
 peccatis nostris satisfacisse, atque ideo neces-
 se esse vt nos suppleamus, is qui illico post ba-
 ptysmum moritur ad purgatorium perget nõ
 aliter ac ille qui illico post confessionem mor-
 tuus est, id quod aduersatur his quæ abs te
 dicta sunt. *FR.A.* Peccata ante baptysmum
 commissa, leuiora sunt his, quæ post ipsum
 committuntur. ideo nihil est quod mireris il-
 la in vniuersum remitti, hæc verò nequa-
 quam. *THE.* Cum Christi passio sit infiniti
 meriti, vt perhibetis, nescio quomodo ima-
 ginari possitis eam sufficere ad delenda peni-
 tus priora peccata, posteriora verò minime:
 quòd si sufficiat, nescio qua ratione de illa
 maioris participet qui baptizatur, quàm qui
 confitetur, cum vtrisque vt dignè baptizen

tur, & confiteantur fides necessaria sit, per
quã de passione participare licet, præcipue cū
sepenumero qui cōfitetur maiorem fidem ha
beat, quã qui baptizatur. Si minima quæ
que fides, modo vera & viu i sit, sufficit ei
qui baptizatur vt meritorū Christi ita par
ticeps sit, vt peccata sua in vniuersum deleã
tur, cur ei qui confitetur, & magna fide præ
ditus est non sufficiet ad liberandū eū ab om
ni culpa & poena, præsertim cum, vobis au
thoribus, confessio æquè sacramentum sit,
atq; baptismus? Præterea tametsi peccata
post baptismum commissa grauiora sint,
propter maiorem peccantis ingratiudinem
multis tamen alijs de causis quæ ante bap
tismum committuntur grauiora interdū sunt
& plura. nihilominus priora licet grauissi
ma & innumerabilia in vniuersum deleri
vultis, posteriorib⁹ uerò, licet leuib⁹ et pau
cissimis à nobis satisfaciendū statuitis. Qua
propter manifestū abundè est vestra omnia
humana commenta esse, quæ tantum abest
vt sacrarum scripturarum testimonijs com
probari possint, vt etiam contra ipsum Dei
verbum

verbū à vobis excogitata sint, propter sor-
 didas utilitates vestras. BE. Si me loqui si-
 ueritis, os illi obstruam. Nescio qua fronte
 audeas purgatoriū negare, cū Ecclesia sem-
 per ipsum crediderit. THE. Ecclesia Dei nū-
 quam credidit, neq; credet purgatorium ve-
 strum. Antichristi tamen ecclesia, non qui-
 dem ab initio, sed abhinc annos aliquot, pur-
 gatoriū esse dixit. Vide sacras scripturas, &
 imprimis vetus testamentum, in quo nullam
 prorsus purgatorij vestri mentionem inue-
 nies. Si purgatorium esset, illis magis necessa-
 rium fuisset, qui mortui sunt antequam Chri-
 stus peccata mundi in cruce expiaret, quàm
 his qui post mortem Christi mortui sunt, aut
 morientur. Sed pro illis purgatorium non e-
 rat, ergo multo minus pro his erit. quòd au-
 tem pro illis non fuerit, manifestum est, quo-
 niam qui ante passionem Christi infide mo-
 riebantur, in sinum Abrahae se confere-
 bant, quemadmodum docent Christi verba
 de mendico Lazaro. Nescio itaque quomodo
 verisimile vobis videatur, pios ante Christi
 mortem in sinu Abrahae requiem & con-

solationem habuisse, post autem exhibitam
 Christi passionem tantopere, ut fertis, in
 purgatorio vestro cruciari. Sanè si hoc ve-
 rum esset, Christi passio nobis detrimentum
 attulisset. Indaicæ ecclesiæ purgatorium ve-
 strum inauditum planè fuisse constat, quod
 tamen credere debuisset, cum Ecclesia Dei
 esset, sicut & nos ipsum credere oportere di-
 citis. quinimo Ecclesia illa inter res prophana-
 nas semper collocavit, pro mortuis sacrificare.
 si vera esset de purgatorio opinio, necessa-
 riaque fidelibus, Moses, reliquiq; Prophetæ
 omnes magni erroris meritò accusandi esset,
 cū ne verbulū quidem vnquē fecerint de re
 adeò necessaria. Christus quoq; Apostoli,
 et Euangelistæ suo muneri defuissent, cū pur-
 gatorium sacris literis non prodiderint. Præ-
 terea si purgatorium vestrum re ipsa esset,
 nosque deberemus sicut asseueratis, pro ijs
 qui in ipso sunt orare, procul dubio & san-
 cti pro illis orassent. quod si orassent, mirari
 satis non possem, quòd spiritus sanctus per
 os Moses, de morte Iosephi, Iacobireliquo-
 rumque sanctorum, imò de planctu super
 ipsos,

ipsos, & loco sepulturæ, alijsque huiusmodi
 parui momenti rebus, meminisset, rem verò
 vsque adeò necessariam, & ad edificatio-
 nem conducibilem tacuisset, videlicet, quòd
 pro illis orassent. In nouo testamento quoque
 scriptum est, Apostolos fleuisse super Ste-
 phanum, eumque sepulchro tradidisse, nihil
 tamen scriptum est, quòd pro eo orauerint.
 Sed qui fieri posset, vt Paulus plenus chari-
 tate, tot in epistolis suis Christianoshorta-
 tus esset, vt orarent pro se inuicem, nec vel
 semel tantum illis scripsisset, vt pro mortuis
 orarent, præcipue cum oblata ei esset huius-
 cerei occasio in priori ad Thessalonicenses 1. Thess. 4
 epistola, nimio enim mœrore sese macerabāt
 propter fratrum suorum mortem? Etenim
 scripsisset, uestrarum partium est, orare pro
 illis, non autem mœrore immodico vos con-
 ficere, nam hoc faciunt qui spem nullam ha-
 bent. BE. Basiliensis synodus sanciuir, vt
 omnes purgatorium crederent, quòd & in-
 ter fidei articulos retulit: tu verò audes i-
 psum negare? THE. Aut purgatorium cre-
 dere ideo debemus, quòd natura sua saluti ne

cessarium sit, aut tantummodo, quòd Basiliensis Synodus ita determinarit. Si quia salutis necessarium sit, credere ipsum oportet, Apostoli summopere errassent, quòd inter cæteros fidei articulos ad salutem necessarios, hunc non reposuerint, imò quòd ne uerbū quidem vnquam de eo in scriptis suis fecerint, sed neq; ipsum prædicarint. Nam si pro fidei articulo credendum mundo proposuissent, Ecclesiæ Dei ipsum credidisset, posterisq; tradidissent. Atqui primitiuæ Ecclesiæ tempore, multoq; post, quid purgatoriū nostrum esset planè ignorabatur. Dammati igitur essent Christiani omnes qui ante concilium vestrum vixerunt. Sin autem purgatorium vestrum, sola concilij autoritate, admittendum dicatur, sanè nimiū manifesta, impudens, tyrannica, & diabolica fuerit concilij audacia, cum propter commoditates proprias tales chimeras à se excogitatas & fictas credēdas nobis proposuerit, sub pœna peccati mortalis & æternæ damnationis, cōtra verbum Domini: Christum, gratiam, et Euangelium sepeliendo, conscientias uerò irretiendo

vetiando & perplexas reddendo, inconsuti-
 lemq; Christi vestem laterando. Græci ita-
 que iure merito in eo concilio cōquesti sunt,
 quòd eos cogeretis credere, quod sacris lite-
 ris proditum non est, quodq; non solummo-
 do Græca ecclesia, sed neq; Latina vnquam
 credidit, nisi paucos ante annos. Addide-
 runt præterea, si patribus fides habenda sit,
 ecclesiam suam nostram præcessisse, Aposto-
 los apud se prædicasse, neq; vnquam de ist-
 hoc purgatorio locutos esse. Quare si purga-
 torij fides necessaria adeò esset, sicut dicitis,
 prædicata illis ab Apostolis fuisset, & eccle-
 sia illorum ipsum credidisset. Deinde subiun-
 xerunt Græci: Cum igitur vos Latini verã
 Theologiam à nobis Græcis & hauseritis
 & didiceritis, Nos verò non à vobis, sed ab
 ipsis Apostolis, nescimus sanè vnde purga-
 torium istud vestrum effossum sit, cum no-
 bis semper incognitum & inauditum fue-
 rit. Quòd si Paulū id vos docuisse, cū Romæ
 prædicaret, diceretis, respondebimus, quòd
 nos quoq; id ipsum docuisset, cum apud nos
 diuti⁹ prædicauerit: Ecclesia quoq; Romana

iam inde ab initio pro fidei articulo habuisset: at qui paucos tantūmodo ab hinc annos, de purgatorio loqui cœpit. *BE.* Inuenio tamen aliquos sanctos viros, qui purgatorium

De sanctis esse dixerunt, ex quorum numero est *Augustinus*. pro defunctis etiam oratum esse, auctor est *Tertullianus* & *Dionysius*. imò ab ætate *Cypriani* & *Tertulliani* in hunc vsq; diem mos orandi pro mortuis in ecclesia Dei obseruatus est. *THE.* Primum, si *Augustinus* inter fidei articulos reponendum esse purgatorium credidisset, sicut vos creditis, inuicem pugnancia scripsisset, siquidem lib. quinto hyponosticon aduersus *Palagianos* scribit: Catholicorū ecclesiam diuina autoritate duos tantū locos pro his qui ex hac vita transierunt credere, regnum cœlorum scilicet, & infernum. Deinde subnectit, tertium id est, purgatorium, penitus ignoramus. Et libro vigesimo primo de ciuitate Dei, purgatorium in dubium vocat. *Augustinus* igitur pro re incerta, non pro fidei articulo, vt vos, ipsum habuit. Liceret mihi & hoc in medium proferre, eos quos sanctos reputatis, ho-

cap. 26.

ho-

homines fuisse natura mendaces, quemadmodum David dixit. errare igitur potuerunt, imò pluribus in locis errarunt, quod quidem negare nemo potest, non solum quia inuicem alter ab altero dissentiunt, verum etiam quia sibi ipsis quandoque contradicunt. habendi sunt igitur pro hominibus, non pro Dijs. Neque omnia quæ scripserunt spiritu sancto dictate excepta fuisse, credendum est: sicut excepta sunt quæcunque sacris scripturis continentur. Illi ipsi præterea, nolunt fidem ullam scriptis suis haberi, nisi sacrarum scripturarum autoritate corroborata sint. Sanctorum itaque virorum scripta simul omnia absque sacris testimonijs articulum vnum fidei fundare aut stabilire non possent. Neque ipsi huc respiciebant, vt dogmatum loco haberi vellent quicquid scriberent. Tametsi autem multi in ecclesia Dei, pro mortuis orauerint, quod dicebas, non propterea hinc fundatur aut stabilitur purgatorium vestrum. Primum enim respondeo, eos opinatos esse preces illas suas non nihil profuisse his qui apud inferos cruciantur, illorum poenas non qui-

Hom. 69.

dem abbreviando, cum sint æternæ, sed minuendo & leuando, saltem dum preces fiebant. Neq; quod dico mirum vobis videri debet, nam non solum Chrysostomus huius sententiæ fuit, sed etiam Hieronymus super caput 4. epistolæ ad Ephesios. Damascenus præterea multis tum exemplis tum testimonijs charitatis opera erga mortuos exhibitæ, ipsis conferre ostendit. Cũ igitur non pauci uiri religiosi huius fuerint sententiæ, nihil est quod miremini, si multi pro defunctis orarunt, purgatorium tamen nullatenus crediderũt. Secundò respõdeo, eos pro mortuis deũ orasse, non quidem ut illos à purgatorio vestro, quod ipsis penitus incognitũ erat liberaret, verũ ut Christũ (modo ad illustrandã gloriam suã faceret) ad iudicãdum viuos & mortuos citò mitteret, ut fideles qui obierant tanto citius perfectæ animæ simul et corporis felicitate fruereutur. Tertiò respondeo, eos pro mortuis non in purgatorio, quoniam ipsum nõ credebant, sed in paradiso existẽtib⁹ orasse, quod ex Tertulliano de Monogamia, manifestum est: scribit enim Eccle
siam

siam solitam esse orare pro martyribus, quos tamē vos ipsi illico in paradisum euolare creditis. preces autem illorum, gratiarum actiones erant, Deo enim pro donis & beneficijs martyrib⁹ illis concessis, quibus gloriose a deo de inimicis triumpharunt, & magnificam victoriam obtinuerūt, gratias agebāt, reliquos ad tam præclara facinorantes, Dominumq; vt illorum imitatores faceret, & solaretur, auferens ab eis mærorem quo propter mortuos suos afficiebantur orātes, sicut testatur Origenes super ea verba Iob, Pereat dies in qua & c. Martyrum illorū præterea eximias dotes decantabant, eos iam in patriam suam peruenisse exponentes, viuentes uerò in uina fide, spe, reliquisq; uirtutibus confirmantes: orarunt itaq; pro mortuis, sed martyribus, cuius rei etiā testis est Cyprianus lib. 3. epist. 3. Sicut & nos gratias Deo agere possumus pro omnibus qui in Domino moriuntur. Multi præterea sine auctoritate uerbi Dei, propter humanā quandā affectionē et pietatem, dolore afficiebātur, quia eos qui è uiuis sublatis erāt, amabāt: diuinūq;

Super illos iudicium ex ipsorum morte cognoscetes, ad Deum confugiebant, & pro illis orabant, ac quo poterant modo iuuabant, id in testimonium amoris facientes, seq; consolatione aliqua subleuantes. Licet autem eorum nonnulli suorum animas in purgatorio vestro herere arbitrati essent, & pro illis orassent, non propterea perniciosi adeo erroris imitatores nos esse debemus. imò tametsi ijs qui pro mortuis orarunt specialis purgatorij vestri reuelatio facta esset, quod tamen falsum est, nihilominus ipsorum exemplo, sine Dei verbo purgatorium mihi persuadere non possem. Vosq; licet interno quodam spiritus sancti testimonio (quod abest) purgatorium esse certò sciretis, tamen me ad credendū ipsum, citra externū Dei verbū, compellere non deberetis. Quanquam enim spiritus sancti testimonium sufficeret vobis non tamen sufficeret cæteris sine externo testimonio, id est, sine externo Dei verbo, vt inducerentur ad credendum purgatorium.

BE. Multi mortui qui resurrexerunt purgatorium esse testati sunt: imò etiam demonia-

ci. Præterea multa de purgatorio somnia et visiones acciderunt, tu verò ipsum negare audes. THE. Purgatorium igitur vestrum firmis admodum fundamentis nititur. Crediderim autem vos ipsum ex quapiam Boccatij fabula effinxisse, Deus ecclesiam suam nunquam per ministerium mortuorum illuminavit, sed semper eam illuminavit verbo suo per ministeriū viuorū. quinimo à mortuis veritatem quærere vetuit. Ideo cum is qui epulabatur Abrahamū rogaret, ut Lazarum rediuiuum mitteret, quo fratres suos certiores redderet de pœnis inferni, responsum accepit: Deut. 18. Isai. 8. Luc. 16. Habent Mosen & Prophetas, ac si dictum illi esset ex scripturis sacris, non autem ex testimonijs mortuorum veritatē discere debent. Hom. 19. D. Chrysostomus super Mattheū, mortuis non esse credendū probat: nā Ecclesia Dei satis superque luminis accepit per scripturas sacras: neque fides mortuis adhiberi posset, quin sacrarum scripturarum auctoritati detraheretur. Præterea diabolo hoc modo occasio præberetur cuncta peruerendi, & in idolorum cultum nos pertrahē

di, sicut Ethnicos pertraxit. Quî autem scis
 ò bone, spiritus eos qui in resuscitatis loquû-
 tur bonos esse, non malos? quòd si mali spi-
 ritus sunt, nihil præter mera mendacia, ex-
 pectandum est. diabolus enim pater est men-
 dacij. fortasse dices bonos angelos esse: sed vn-
 de hoc scis? Paulus enim dixit diabolum in
 Galatas scripsit: Si angelus de cœlo prædica-
 ret quippiam contra Euangelium Christi,
 quod faceret, si purgatorium prædicaret, nõ
 solû ei credere nõ deberemus, sed etiã ipsum
 à sacro cœtu arcere. fides nostra verbi Dei
 fundamento nititur, non somnijs neq; visio-
 nib⁹. Sed neq; cuiuslibet spiritui credendû, si-
 cut scriptum est. Neq; miracula fidei nostræ
 fundamenta sunt, cum multa à malignis spi-
 ritibus edantur, ut Christus Paulusq; dixe-
 runt. DOM. Negabis ne potestatem Papa?
 THE. Imò mihi videtur nullum vnquã ty-
 rannorum tantam habuisse, quantum Papa
 habet. DO. Loquor de potestate quàm exer-
 cet in altera vita. THE. Credo illû potestatem
 habere in infernû et in regnû cœlorû. tu uerò
 arbi-

arbitraris me potestatem quã habet in altero seculo pernegare. DO. Nimiũ igitur credis. Scis nullã esse redemptionẽ in inferno. quare Papa nullũ inde liberare potest, sicut nec beatos ex paradiso eripere. THEOD. Satis est quod tyrãnica sua autoritate, hypocrisi, uersutia, fraude, falsis doctrinis, prauisq; exemplis, multis regnum cœlorum claudit, et infernum eis aperit. DO. Loquor de potestate quã habet in purgatorium. THE. Si purgatorium vestrũ nullatenus est, sicut probaui, et probabo adhuc, Papã in ipsum nullam potestatem habere manifestum est. Quanquã autem purgatoriũ esset, Papa tamen animas inde eximere non posset, quod in hunc modũ probabo. Primũ quæro, nũ Papa pro libidine animi sui, animas omnes quæ nunc sunt in purgatorio eruere possit? Vide quã argute respõdeas, ne qui adsunt hæreseos te accusent. DO. Papæ potestas tãta est, quod si uellet, illico è purgatorio liberare non solum animas omnes presentes posset, sed & futuras, præseruãdo illas ab ipso purgatorio. illius quippe autoritas immensa est, & sine terminis.

THE. Responsio hercle digna fidei papæ.
 Si Papa hoc audiuisset, opimo te donasset e-
 piscopatu. Responde præterea: Nonne credis
 huiusce Papæ antecessores æqualem autori-
 tatem & potestatem habuisse? **DO.** Procul
 dubio. **THEO.** Nonne & illud credis, inter
 tot summos pontifices vel vnum extitisse,
 qui tantam charitatem habuerit, vt, cū po-
 tuerit, omnes animas præsentis et futuras à
 purgatorio liberarit? **DOMI.** Hoc nescio.
THE. At ego scio. Christus enim primus ue-
 rusque summus Pontifex suprema potesta-
 te clarus, summaque charitate insignis &
 illustris, omnes liberare potuit, voluitque.
 Vestri autem isti summi Pontifices, tamen si
 omnem potestatem haberent, ne unam qui-
 dem animam ex purgatorio eruere possent,
 non propter defectum suæ potestatis, sed quia
 nulla amplius in purgatorio est. Per Christum
 enim omnes liberatæ sunt. **DO.** Christus se-
 cundum summam charitatem operatus non
 esset, si animas omnes à pœnis purgatorij li-
 berasset, sicut nec summæ charitatis fuisset
 omnes electos liberare à pœnis huius seculi.

THE.

THE. Electi dum patiuntur in hoc seculo, exercentur & proficiunt in virtutibus, itaque summæ Christi charitati debetur, quòd velit ut hic patiantur. Qui verò in purgatorio, ut vobis placet, patiuntur, patientes nihil proficiunt, neque merentur, neque maiorem gratiam impetrant, quod vos ipsi asseritis, quia ad terminum pervenerunt, nec amplius viatores sunt. Cum itaque purgatorij poenæ ipsis beneficio non sint, nisi quatenus satisfaciunt, (quod utiq; solis indulgentijs vestris perfici posset) fatendum est charitatis muneri tribuendū, si liberentur. Quod si ex charitate non sit liberare eos, Papæ vestri animas in purgatorio sinere deberent, ne contra charitatem facerent. DO. Tametsi ipsis qui in purgatorio sunt nihil prodest ibi manere, cum nihil proficiant, prodest tamen ipsorum amicis & consanguineis: qui elemosynas facientes, & pro illis orantes, exercentur in multis bonis operibus, & quotidiè plus merentur, quod non facerent, si scirent neminem in purgatorio esse. THE. Facillimè huic rei mederi posset Papa vester,

clàm illos liberando sua voluntate, nec cuiquam id communicando. tūc enim homines non cessarēt ab hisce benefactis quæ pro mortuis faciūt, et animæ in ignæ purgatorij ultra non cruciarētur. itaq; hinc et inde & ex omni parte summa charitate vsus esset. Falsum præterea est, eos qui pro mortuis eleemosynas dant, & orant, in virtutibus & bonis operib⁹ exerceri, quod dixisti, non enim charitatis zelo, sed carnali humanaq; pietate, et cōmiseratione mouētur ad benefaciendū pro illis, quod epuloni illi cōtigit, cū de fratrum suorum salute sollicitus esset. Experientia præterea id docet, nam eleemosynæ & preces sunt pro consanguineis tantum, amicis, & benefactoribus, non autem pro reliquis, tametsi magis pij fuissent, aut precibus magis indigerent. Deinde ratione hac comprobari potest. Qui fidem non habet, neque charitatem, neque bona opera, neque vllam Christianam virtutem habere potest. quoniam autem quotquot pro mortuis benefaciunt, fide viua veraq; carent, ideo charitate etiam carent, ac veris uirtutibus

LUC. 16.

tibus verisque bonis operibus . quòd autem
vera fide destituti sint, manifestum est, quo-
niam uera fides facit ut credamus Christum
omnes electos ab omni peccato, omniq; pœ-
na liberasse. Qui igitur fidem habet, neq; in
purgatorio pro electis satisfaciendū esse cre-
dit, neq; pro illis spirit^o ductu benefacit. O-
mitto quòd si æquum esset, vt secundum mē-
suram cōmissorum peccatorū, quibus in præ-
senti vita non satisfecerūt, in purgatorio pa-
terentur, Deum minimè orandum vt iustā
illam pœnam abbreviaret, aut diminueret.
Orare quidem possemus, vt patientiā illis cō-
cederet, si ea carerent, vt ferēdo essent. Sed
quia charitatem habent, iccirco patientiam
quoque eos habere necesse est. neque maiorē
consequi possunt, quoniam ad metam perue-
nerunt. Vestrarum itaque partium esset, præ-
dicare Christum in vniuersum pro electis
suis satisfecisse, hominesque inducere ut e-
leemosynas & preces pro viuīs facerent,
non autem pro mortuis, id quod gloriam
Dei maximè promoueret, Christi que mem-
bris vtile esset. Cæterum, vnde digressi

sumus, reuertamur. Credis igitur Papam à purgatorio non solum præsentis animas omnes, sed & futuras liberare posse? DO. Ita habet. Sed contra charitatem faceret, si omnes liberaret. THE. Satis est, quòd iudicio tuo posset, si vellet. DO. Proculdubio, cum potestas illius circumscripta non sit, verum erraret, si omnes liberaret. THE. Thomas tuus scribit, Papam errare non posse, tu verò eum erroris eo pacto insimulare vis? DO. Errare potest vt homo, nõ autem vt Papa. THE. Imò eo in casu erraret vt Papa, quia vt Papa omnes liberaret. Nihilominus cum Papa innumerabilia peccata grauiã cõmittat multorum dispendio & præiudicio, minus malũ fore censerem, si loco tot peccatorũ vnum cõmitteret in euacuando purgatorio in perpetuũ: quod in magnum multarum animarum beneficium cederet. Omitto quod fieri potest, vt aliquis præteritorum Paparum (contra charitatem tamen operando, sicut dicitis) purgatorium funditus euacuauit in perpetuum, atque vanum sit quicquid pro mortuis factum est postea, aut eti-

am fiet. DO. Illos purgatorium funditus nunquam euacuare par est ut credamus. sciendum enim est ipsos semper secundum charitatem operari. THE. Quousque tandem sine vxoribus filios gignunt? Ceterum si Romam peterem, & aureos centum penderem, num credis me impetraturum gratiam liberandi centum animas à purgatorio? DO. Ita credo. THE. Si autem decies centena millia aureorum dependerem, num credis Papam ad instantiam meam decies centena millia animarum liberaturum? DO. Crediderim & hanc singularem gratiam te impetraturum. THE. Papa verò illas liberando rectè ne faceret, an secus? DO. Rectissime. THE. Si igitur bonum est liberare illas, cur non liberat absque mea pecunia? Nequaquam enim crediderim apud Deum plus posse Simoniam et auaritiam, quàm charitatem. DO. Papa eas non liberat sine pecunia, ut homines hoc saltem bonum opus faciant, quòd pecuniam illam sibi numerent. THE. Si Papa decies illa centena millia aureorum in pauperes erogari iuberet, utique bene sentiret: sed sibi pē

f

di vult, vt vel affinibus suis ea distribuatur,
 vel bellum gerat, vel aliud quippiam mali
 agat. Verùm dic etiam, si centies cetera mil-
 lia penderem, nonne credis Papam liberatu-
 rum centies centena millia animarum? DO.
 Hanc quoq; gratiam te impetraturum con-
 fido. THE. Quòd si in purgatorio non essent
 tot animæ, sanè dicendū esset eum oēs libe-
 raturum, ita vt ne vna quidem relinquere-
 tur, quare non esset orandum vltius pro il-
 lis? DO. Necesse est vt Papa inter liberandū
 animas, hanc intentionem habeat, vt ali-
 qua semper remaneat. THE. Intelligo, hoc
 enim insinuas, quod quemadmodum nunquā
 oua omnia à gallinarum nido auferre oportet,
 sed vnum relinquere, vt plura pariant:
 ita necesse sit aliquam animā semper in pur-
 gatorium remanere, ne riuulus moletrinae ue-
 strae arefcat. Sed vt saluarent (vt est in pro-
 uerbio Italico) caprā & brassicas, potuis-
 sent Papæ vestri animas omnes à purgato-
 rio liberare, vna excepta, ea videlicet, cui
 diutius ibi manendum sit: hinc enim summa
 charitatis officio functi essent, illinc ve-
 rō

rō purgatorium vestrum patens semper re-
 liquissent. Porro illud quoque abs te intelli-
 gere cupio, num Papa pro animi libidine li-
 berare possit animas à purgatorio absque
 vlla satisfactione pro ipsis, an verò necesse
 sit, vt prius satisfiat? **DOMINICANVS.**
 Potestas Papæ suprema est, iccirco eas li-
 berare citra vllam satisfactionem potest.
 Satis est quod dicat, sic volo, & statim fi-
 et. **THEODID.** Hoc pacto Papa alter De-
 us est in terris, cum verbo suo quicquid
 vult faciat: sicut & Deus solo suo verbo
 mundum creauit, dicens, fiat. Miror equi-
 dem illum tantam habere potestatem in al-
 tero seculo, adeo vt solo verbo & volunta-
 te statim animas omnes quæ sunt in igne
 purgatorij liberare possit, nec tota sua
 potestate non solum vnum infirmum eo-
 rum qui in xenodochijs sunt à morbo li-
 berare, sed ne seipsum quidem minima
 quacunque ægritudine laborantem cura-
 re possit. Si filius ipse suus à Turcis captus
 esset, non sine magna difficultate ab eo-
 rum manibus illum liberaret, tu verò

Viuente
 Paulo ter-
 tio hæc
 scripta
 sunt.

vis vt faciliè ad eò animas à purgatorio liberare possit. Imò si prædictus eius filius carceribus detineretur in castro sancti Angeli, nõ posset illum suo verbo & voluntate illico liberare, nisi prius per ministrum carceres aperirentur. Ideo quantum assequi possum, miracula illius omnia, rerum inuisibilium sunt. Responde præterea, si voluntas Dei est vt animæ in purgatorio maneant, donec peccatis suis satisfecerint, quibus satisfactum non fuit in hac vita, sicut dixisti: Papa verò nunc absque vlla satisfactione eas illinc eripere velit, quis victoriam obtinebit? D. O. Papa. THE. Papa igitur Deo potentior est. D. Deus eo in casu voluntati Papæ acquiesceret. THE. Deus igitur Papæ subiectus est, postquam eum voluntati Papali acquiescere oportet, non autem Papam Diuina. Quæro præterea: Si Papa nunc solo suo uerbo pro arbitrio sine vlla satisfactione animas à purgatorio liberaret, iustè ne, an iniustè faceret? D. Iustissimè. Cum enim vt Papa errare non possit, quicquid vult, iustum esse dicendum est. THE. Igitur iustitia Dei subiecta est

est voluntati Papæ, cum ab ipsa, per te, pendat. Credebam autem Papæam uoluntatem iustitiæ Dei subditam esse debere, & ab ea pendere. Sed quid ad hoc respondebis: si Papæ absque vlla satisfactione, ac sine diuinæ iustitiæ offensione, imò iustissimè animas à purgatorio liberare potest, nõ ne Deũ multo magis id ipsum præstare posse credendũ est? Quapropter falsum erit quod antea dixistis, purgatorium videlicet necessarium esse, vt animæ illic diuinæ iustitiæ satisficiant, siquidem diuinæ iustitiæ, secundum vos, satisficit non solum Dei, sed etiam Papæ uoluntas. DO. Hactenus de potestate illius absoluta loquutus sum, cum dixi eum animas à purgatorio sine satisfactione liberare posse. Cæterum, si de ordinaria illius potestate agamus, dico, illum animas liberare non posse, sine satisfactione: ideò vult vt manus adiutrices porrigamus. THE. Vt igitur liberentur, necesse erit nos viuentes bonis operibus & precibus pro illis satisfacere? DO. Ita res habet. THE. Si ita habet, ad liberandum animas illas nullo modo opus erit papali pote-

state. Si enim in purgatorio esset anima patris mei, ut primum tot bona opera fecissem quæ pro satisfactione sufficerent, inde illico egrederetur, absq; interuentu potestatis Papæ. DOMINIC. Hoc fieri non posset citra illius autoritatem, ob id saltem, ut tua merita ei anime applicarentur. THEOD. Nonne sufficeret si ego ipse applicarem, pro ea orando & elemosynas faciendo? quidem scit Papa me hodie pro illa orare? scire non potest, nisi significem ei. cum autem id nesciat, quomodo applicabit? neq; satis scio an applicaturus ea sit, absque pecunia. Tametsi autem applicaret, anima tamen illa non indulgentia, sed satisfactione liberaretur. Præterea si spiritualia opera quæ facimus sine eius licentia distribuere non possumus, sequetur viuos de his precibus alijsque bonis operibus quæ pro ipsis facimus, nõ prius participaturos, quàm à Papa sibi fuerint applicata. Neq; video, si pro patris mei animæ tot bona opera facerẽ, quot facere ipse debuerat in præsentis vita, ut peccatis suis satisficeret, cur nõ sufficerent ad liberandum eam

eam citra Papæ operam. DO. Quum ipse ha-
 beat claves purgatorij : si putas te liberare
 posse animas, etiã si totius mundi bona opera
 faceres, sine eius licentia et autoritate, falle-
 ris. facile quidẽ est cauere sibi à carcere, sed
 difficile inde exire. idem de purgatorio dicen-
 dum est. Vt autem intelligas quomodo se res
 habeat, sciendum est Christo multisque san-
 ctis merita superfuisse, quorum Papa dispen-
 sator est, utpote qui Christi vices gerit in
 terris. Quia verò merita nostra non suffici-
 unt pro liberatione animarũ à purgatorio,
 ideo necesse est vt Papa ipse suppleat, de ec-
 clesie suæ thesauro. Vt igitur anima liberen-
 tur, papæ autoritatem & potestatem neces-
 sariam esse, dicendum est. THE, Tamen si à
 re infinita, multas finitas partes auferres, in-
 finita nihilominus remaneret: ideo quia san-
 cti de infinito Christi meritò finitè tantũ
 participarunt, CHRISTI merita quæ
 distribuenda supersunt, infinita esse, dicen-
 da sunt, taliaque vt ijs innumerabiles
 mundos DEVS ditare possit, sine eorum
 diminutione. Nihil igitur opus erat vt

pro liberatione animarum à purgatorio san-
 ctorum merita adderes (Christi meritis, præ-
 cipue) cum sanctis nihil unquam merito-
 rum superfuerit. Etenim nunquam plus quàm
 deberent, ad gloriam Dei fecerunt, imò sem-
 per defecerunt. Nam cū lex Dei summè per-
 fecta sit, summum, continuum, & perpetu-
 um ipsius honorem exigit, quem ei præstare
 nequimus propter carnales concupiscentias
 quæ in nobis regnant propter peccatum A-
 Rom. 7. dami. Ideo dicebat Paulus, se propter pecca-
 tum non iam bonum quod volebat, sed ma-
 lum quod nolebat, facere, atque ideo legem
 Rom. 8. seruare non posse, quia cum lex spiritualis
 sit se carnalem sentiebat. Cum igitur impos-
 sibile fuerit, vt per legem saluaremur, misit
 Deus Christum qui omnibus debitis nostris
 satisfaceret, Sancti itaque in omnibus ope-
 ribus suis peccant, quatenus quod debent nõ
 præstant ad gloriam Dei: quànquam pecca-
 ta ea ipsis minimè imputentur, non propter
 ipsorum merita, sed propter gratuitam gra-
 tiam & per Christum. Hinc est quòd Au-
 gustinus dixerit sanctos omnes Deum orare
 oportet

oportere, ut peccata sibi remittat: Nam ut
 beatus Ioannes scripsit, se ipsos seducunt, qui ^{1. Ioan. 2.}
 se peccatum non habere dicunt. In primo
 præterea retractationum libro scripsit, tunc
 nos diuina præcepta adimplere, cum remis-
 sum nobis est, quod non adimplemus. Nemo
 unquam sanctè a deo vixit, ut sine Christo
 diuinaque misericordia salutem assequi po-
 tuerit. Pro quinque fatuis virginibus super-
 fluum oleum nullum fuit, neque pro epulone
 aqua. Ideò beatus Ioannes Baptista volēs ostē ^{Luc. 3.}
 dere diuinā legem perfectam adeò esse, ut ni-
 hil ultra id quod à nobis exigit (neque pro-
 pterea supererogationis opera quæ vocatis)
 fieri possit, interrogatus à publicanorum et
 militum turbis, quid faciendum esset pro sa-
 lute paranda, primis, non ut ieiunarent, aut
 peregrè proficiscerentur, aut supererogatio-
 nis opera ista vestra facerēt, sed ut charita-
 tis opera à Deo iniuncta exequerentur, re-
 spondit. Alijs verò dixit: Ne quid amplius
 præter id quod constitutum est vobis exiga-
 tis: ac si dixisset, ne contra charitatem pro-
 ximi faciatis. Postremis verò respondit, Ne

percutiatis, neque calumniemini quęquam, sed contenti estote stipendijs vestris. Ergo peccata nostra non purgantur, neque ipsis satisfit operibus nostris, quę natura sua inuvalida sunt, impura, et polluta, sed Christi sanguine, qui solus pretium perfectissimum fuit redemptionis nostrę, & thesaurus inexhaustus Ecclesię Dei. Quapropter in veteri testamento, Dei ordinatione, peccatorũ purgatio non operibus hominum, sed solis sacrificijs peragebatur, quibus mors Christi significabatur. Quemadmodum igitur per Christum solum iusti sumus, ita per eundem solum peccatis nostris satisfit. Si Deus beatissimum maius quàm meruerint dat, ut vos ipsi dicitis, qui fieri potest, ut ipsis merita satisfint? Paulus enim dicit, non esse pares presentis seculi afflictiones ad futuram gloriam.

DO. Scriptum tamen est, quod à peccatis re-

Daniel. 4. dimamur elemosynis: satisfactoriæ itaque sunt. THE. Spiritus sanctus ijs similibusquę verbis innuit, Deum filios suos sæpe castigare, ut à peccatis eos reuocet, & ad beneficiendum inducat, nec ultra eos rebus aduersis

sis premere, postquam à malefactis tempera-
 re, & benefactis incumbere cœperint. itaq;
 propter illa sua bona opera liberantur à pec-
 catis, hoc est, ab aduersis, quæ deus dedisset,
 si in peccatis et flagitijs perseuerassent. Quòd
 si denuò tribulationes ipsis mittat, id facit,
 vt tantò perfectiores in fide, spe, patientia,
 reliquisque virtutibus reddat. Bona itaque
 nostra opera, à peccatis nos liberant, non
 quia coram Deo pœnæ debita propter pecca-
 ta commissa satisfaciant, sed quia Deus nos
 non punit quod faceret, nisi mores muta- Coloſ. 1.
 remus. DOM. Paulus de seipso loquens, di-
 xit, suppleo quod deerat afflictionum Chri-
 sti in carne mea, pro corpore ipsius, quod est
 ecclesia. Paulus igitur suppleuit quod deerat
 thesauro meritorum Christi, & passionis
 illius: tu verò negas sanctis merita superes-
 se, & vnde suppleant. THEODIDAC.
 Nescio an vnquam audiuerim tales blasphemias.
 fieri ne potest, vt imaginemini Christi
 passionem eiusque merita non fuisse perfe-
 ctissima, sed defectuosa? præterea Paulū sup-
 pleuisse, quod Christus omiserit? quasi ve-
 ro Christus imperfectus fuerit, Paulus verò

defectus illius emendarit. Deinde nescio qui fieri possit, ut scripturas sacras tanta impietate peruerse adeò & ineptè interpretemini, ut eas semper detorqueatis ad animi vestri propositum. Pauli verba ita exponi debent, videlicet, quòd multa propter Euangelij prædicationem pateretur. Licet autem eius afflictiones longè abessent à perfectione passionis Christi, nihilominus sua illa passione, quantum in ipso erat, supplebat, siue adimplebat, quod deerat, siue quod reliquum erat passioni Christi, ut pateretur non in propria carne, sed in membris suis. Vel ita exponas: mortem Christi nullum fructum allaturam, nisi prædicata fuisset, prædicari autem non potuisse pro vitæ nostræ autore, sine prædicantium cruce. Quapropter Paulus dum euangelizaret, & pro euangelio pateretur, supplebat quod passioni Christi deerat, non quia Christi passio in se perfectissima non esset, ac sine omni defectu, sed quia eam prædicari præterea oportebat, ut fructum redderet. Concludamus igitur sanctis non superfuisse merita alijs distribuenda. DO. Sanctorum

eorum communionem sanè nos credere oportet, atque idè eos qui in purgatorio sunt meritorum nostrorum participes esse, quia sancti sunt. THE. Sancti non habent propria merita, hoc est, à se parta, sicut probauimus, iccirco cum alijs ea communicare nō possunt. Quòd si haberent non esset quòd ijs sese priuarent, ea alijs donantes, etiamsi possent: non enim superflua illis essent, sed necessaria. Quare sicut sancti nunc licet diuites sint, non propter propria merita, sed propter merita Christi, si se priuarent (licet possent) spiritu Dei, peccatorum remissione, diuina gratia, vita æterna, meritisque Christi, hæc omnia alijs donantes peccarent, ita etiã peccarent, si propria merita habentes, ijs se priuarent. Sancti tamen quibuscum omnibus Christus eorum caput sua communicat, & quicquid boni habent elargitur, debent utpotè Christi membra communicare inuicè, quatenus uti debent donis & gratijs à Deo datis in beneficium proximorum suorum, communicantes cum illis quicquid communicare possunt cum Dei gloria. Eslo autem

quòd sanctis merita (vt vos imaginamini) superfuerint: tamen si sancti fuissent (si quidem iuxta placita vestra bonum est ea erogare) ipsi ea erogassent in eos qui indigentes fuissent: atque hoc pacto Papa heres & dispensator eorum relictus non esset. Etenim si in egenos temporarias diuitias superfluas erogare debemus, spirituales tanto magis distribuere debebimus, quanto preciosiores sunt temporarijs, nobisq; magis necessaria. si itaq; verè sancti fuissent, & superflua merita habuissent, propter urgentē necessitatē multorū pauperū peccatorū ea distribuissēt. Quòd si ea sibi ad tempus seruare noluisent, propter futuras necessitates, saltem iam iam morituri ea erogassent, aut quibuscunq; placuisset, legassent, nec ea distribuenda Papæ reliquissent, præsertim cum plus satis ad distribuendum habeat. DOM. Papa æquè dominus est spiritualium bonorum, atq; ecclesiasticorum: Vt autem neq; hæc dispensari, donari, legari, nec vllò modo alienari sine licentia Papæ, possunt, sic nec illa. Quapropter si sancti sine licentia & autoritate Pa
 pæ

pe sua merita alijs distribuissent, donassent,
 aut legassēt, donatio illa fuisset irrita. THE.
 Animaduerti nihilominus præsules vestros
 in capitulis suis generalib⁹, religionis vestræ
 superflua merita in suffragijs, benefactorib⁹
 vestris donare. Vos quoq; concionatores in-
 terdum in vltima quadragesimæ cōcione do-
 natis auditores vestros meritis omnibus to-
 ro quadragesimæ tempore partis. DO. Papa
 hoc illis cōcedit, alioqui donatio rata nullo
 modo esset. THE. Si res habet vt dicis, pro-
 ximos nostros iuuare nō poterimus, pro ipsis
 spiritualia opera faciētes, sine licētia Papæ,
 cū ad eū spectet ea applicare. Præterea si Pa-
 pæ interest, Christi merita applicare, cū ne-
 mo uerè cor cōtritū habere possit, citra Chri-
 merita, sequeretur neminè cor uerè contritū
 habere posse, sine interuētū autoritatis et po-
 testatis Papæ, qua Chri merita applicarētur.
 Ad hæc, si Papa, vt vultis, ijs qui sunt ī pur-
 gatorio Christi merita, & quæ sanctis super-
 fuerunt, applicare potest, nescio quare non
 possit & viuīs applicare. Quòd si ea applica-
 re potest, pro satisfactione pœnarum quas

pati deberent animæ in purgatorio, mihi qui-
 dem videtur, multo magis ea viuis applica-
 ri posse, ut à peccatis liberentur, ut maiore
 gratiam apud Deū inueniant, & ut in vir-
 tutibus proficiant: præsertim cum vos ipsi
 indulgentias vocetis non solum pœnæ, et pro
 solis mortuis, sed etiã culpæ & pœnæ, pro vi-
 uis simul & mortuis. Atq; eo magis miror
 (si verum est quod dicitis, Papam tantam
 habere potestatem) quomodo meritorum
 Christi locupletissimum thesaurum applica-
 re possit ad tollendam pœnam, quæ in se res
 minima est, nec possit applicare ad tollen-
 dam culpam, quæ multo maioris momenti
 est. Præterea dum considero merita quæ san-
 ctis supersuerunt, fuisse merita operū omnium
 quæ fecerint perfectiorum, sicut dicitis, fue-
 runt enim operum maximorum & super-
 erogationis merita: nescio quomodo præcio-
 sus adeò thesaurus qui ipsis supersuerit, cum
 Deo non sit vnde iusto præmio ipsum affi-
 ciat, solummodo conferat ad delendum pœ-
 nam, quæ res est vilissima, nec conferat ad
 delendum culpã. Quòd si confert nescio quo-
 modo

modo Papa vester (cuius potestas limitibus caret) applicare illum non possit. Neque scio quàm equum sit vt preciosi ad eò thesauri conferant non ijs qui eos pararunt, neque melioribus, sed neque ijs qui fortasse magis indigent, sed tantummodo ijs qui maiorem pecuniam pendunt. Quòd si papa potestatem habet applicandi ecclesiæ thesaurũ, et Christi merita, non solum pro tollenda pœna peccatis debita, sed etiam pro delenda culpa, ac pro vita æterna, Dei gratia, Christianis quæ virtutibus parandis: sanè deberent omnes ad indulgentias potissimum confugere, longè enim præcellerent omnia nostra bona opera, siquidem per illas participes fieremus meritorum Christi, quæ sine vlla proportione multo preciosiora sunt vniuersis operibus nostris. Itaque sicut inter cætera fides nobis necessaria est, siquidem per ipsam de meritis Christi participamus: ita eo in casu inter cætera omnia indulgentiæ necessariae essent, per quas meritorum Christi participes futuri essemus: imò reliqua omnia bona opera negligere deberemus propter indulgenti-

as, quandoquidem indulgentiæ ipsæ precio-
 siores futuræ essent, propter Christi merita,
 quorum participes firmus ipsarum beneficio.
 Tuusque sanctus Thomas mentitus esset, cum
 dixit indulgentias non esse de præcepto. Et
 iterum mentitus esset, cum dixit, bona no-
 stra opera meliora esse indulgentijs. Certo
 autem scio in ecclesia Christi, nullum alium
 thesaurum esse, præter illius merita. Scio
 præterea **CHRISTVM** electos suos, eo-
 rumque necessitates omnes cognouisse: scio
 eum pro illis orasse, ac pro salute illorum pro-
 prium sanguinem effudisse, atque ideo scio
 illis merita sua applicasse secundum volun-
 tatem suam, nec eorum Papas dispensatores
 reliquisse. Tametsi autem tunc ea non ap-
 plicasset, scio illum nunc in cœlis regnare,
 & sine difficultate vlla distribuere ea pos-
 se summa sapientia, iustitia, atque charita-
 te: neque ei opus esse Paparum ope: præcipue
 cum Papæ vestri (licet purgatorium ita pla-
 nè se habeat sicut ipsum imaginamini) igno-
 rantes quinam in purgatorio sint, ac qui-
 bus qualitatibus, virtutibus & meritis or-
 nati

Ioan. 10.

Ioan. 17.

nati, nullo modo possint, nisi temerè, Christi merita in illos conferre. Quinimo experientia compertum est, eiusmodi indulgentias non concedi nisi pro animabus ijs, pro quibus pecunia numeratur. Neque scio quibus sacra scriptura locis probare possitis, quòd sanctis merita superfuerint, quòd Papa eorum meritorum hæres sit, quòd Christus ei reliquerit merita sua distribuenda, quòd Papa ea distribuere possit clausis oculis pro arbitrio, et huiusmodi alias chimæras vestras.

DO. Scis Christum promisisse Petro claves regni cœlorum? THE. Hoc quidem scio: at qui nescio eundem pollicitum fuisse ei claves purgatorij vestri. DOMINIC. Dixit tamen ei: Quicquid solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Ergo quum papa, qui est in terris, animam quampiam liberat à purgatorio, Deus illius factum approbat in cœlo.

THE. Respondeo primum, authoritatem illam ligandi & soluendi nequaquam datam fuisse soli Petro, multoq; min⁹ Romanis Episcopis, verum datam fuisse Apostolis omnibus eorumque successoribus, ut constat

Matth. 18. Matthæi verbis, qui multitudinis numero
 utens, Christum non soli Petro, sed reliquis
 quoque omnibus dixisse scribit: Quæcunque
 alligaueritis, aut solueritis super terram, e-
 runt ligata, aut soluta & in cælo. Manife-
 stum quoque est ex præcedentibus, eum non
 fuisse loquutum de purgatorio vestro, sed de
 excommunicatiombus, tribuendo eis autori-
 tatem ligandi, id est, excommunicandi eos,
 qui correpti non resipiscunt: & soluendi e-
 tiam, id est, in communionem fidelium reci-
 piendi, quoties resipiscunt. Præterea, si illud
 soluere, secundum vos, esset animas à purga-
 torio liberare, siue pœnas illas minuere, cum
 ligare & soluere contraria inuicem sint, li-
 gare, esset animas in purgatorium dare, siue
 pœnas eorum qui in purgatorio sunt, augere.
 Nunquam verò audiui Papas habere autori-
 tatē conijciendi animas in purgatorium, ne-
 que augendi pœnas eorum qui illic crucian-
 tur: nihilominus scio Christum ea verba,
 quicquid alligaueritis super terram, erit li-
 gatum in cælo, non dixisse frustra. Omitto
 quòd ea verba propter aliam quoque ratio-
 nem-

nem de purgatorio intelligi nō possunt. Christus enim cum optimè prævideret futurum ut scripturas obliquè interpretaremini, ne quid excusationis prætexere possētis, adiecit, super terram, ne ex alijs verbis suis ibidem scriptis, ansam arriperetis exercendi auctoritatē etiā in eos qui in altero seculo sunt. Luce autem clarius est, eos qui in purgatorio sunt, non amplius esse super terram, cum mortui sint, igitur ex verbis Christi vos auctoritatem habere in illos, eruere nō potestis. DO. Non intelligis: Christus enim hoc dicere voluit, quòd dum sumus super terram, quoscunque soluerimus aut ligauerimus, siue in hoc seculo sint, siue in altero, solutos aut ligatos fore in cœlo. THE. Igitur & eos qui apud inferos sunt, liberare potestis, atque etiam beatos ex paradiso eripere: siquidem Christus generaliter, sine vlla exceptione, ut fertis, potestatem vobis dedit non solum in omnes viuos, sed etiam in omnes eos qui è viuuis excesserunt. Quòd si contra iustitiam nequaquam faciunt Papæ, dum animas à purgatorio liberant sine vlla satisfac-

ctione, neque contra diuinam iustitiam facient si liberarint eos qui sunt apud inferos: non solum quia diuina iustitia, sicut dixisti, pendet à voluntate Papæ, ita ut iustum sit quicquid vult, sed etiam quia Papa potest sua magna autoritate Christi merita damnatis applicare: imò si vellet, beatos etiam ipsosdē priuare posset, atque hoc pacto non essent amplius beati. Quoniam autem Christus timuit, ne potestate illa sua ampla & libera uti etiam vellent postquam ad alteram vitam migrassent, ne suo dominio in perpetuum priuaretur, declarauit, ut dicitis, auctoritatem illam quam eis dabat, non extendi ad alteram vitam, sed tantūmodo ad presentem. Hactenus credidi militantem ecclesiam eos solūmodo soluere posse, quos ipsa ligasset, puta, in vniuersum, aut ex parte, pœnas canonicas ab ipsa publicis peccatoribus designatas relaxare, atq; etiam in gremium suū, & cōmunionem fidelium recipere, et benedicere, eos qui ab ipsa excommunicati fuerāt. Verū quantum ex verbis uestris colligere possum, soluere potest, non solū eos quos ipsa

ipsa ligauit, sed eos etiam quos ligauit Deus:
 quum, ut vos dicitis, Papa à purgatorio libe-
 rare & soluere animas possit, tametsi Deus
 iustè determinarit, ut ad tempus quoddam
 prefinitum hærerent in purgatorio. Hoc igi-
 tur pacto loqui debuit: Quod ego ligauero,
 vos soluetis, uel, Quod uos solueritis, quo quo-
 modo ligatū à me fuerit, solutū erit et in cœ-
 lo. Miror autē Papā soluere posse, ut asseuera-
 tis, quod Deus secūdu diuinā iustitiā ligauit,
 nec soluere possit, quod mūdānus princeps se-
 cundū ciuile iustitiā ligauit. Etenim si Impe-
 rator reū quempīā iure merito patibulo tra-
 diderit, Papa illū iustè liberare tota sua auto-
 ritate nō potest. Sed respōdete huic questio-
 ni: Si Papa uolens liberare animam quam-
 piā à purgatorio, indulgentias suas diuende-
 ret, anima uerò illa nollet ea uia liberari, si-
 cut de Seuerino & Paschali narratur, quid
 de anima illa fieret, remanerēt ne in purgato-
 rio, an uerò exiret? DO. Impossibilis est hic
 casus, animæ enim quæ sunt in purgatorio
 magno tenentur desiderio exeūdi. THE. Ego
 uerò uobis dico, purgatorium uestrum uos

esse: tamen si autem esset, hodieque mihi in ipsum concedendum foret, ut peccatis meis satisfacerem, possem verò, aureo vno non solum purgatorium euitare, sed illico in paradysum migrare, aureum illum non dependerem. Nollem enim ita segnis in regnum cœlorum ingredi, quin prius paterer quantum Deo placeret. Vosque pudere deberet, regnū cœlorum venale statuere, atque adeò vile, ut aureo vno emi possit; præcipue cum ansam hinc arripiant homines peccandi, & peccati malignitatem paruifaciendi, cum aureo vno se liberare possint ab omni pœna peccatis debita: modo eos pœniteat peccatorū, quod in eorum potestate est semper, ut dicitis, propter virtutem ac potentiam magnifici sui liberi arbitrij. Rogo autem vos ut aliam quæstionem dissoluatis: si anima patris mei nunc in purgatorio esset, ego verò aureo vno vobis depenso plenariam indulgentiam pro ea impetrarem, illicò ne ex purgatorio exiret? DO. Imò illico in paradysum se reciperet. THE. Si verò postquam aureum illū numerassem, indulgentiamq; impetrassem,

post

post horã aureũ illum vobis suffurarer, quid fieret de ea anima? DO. Illico in purgatorium reuenteretur, atq; tandiu illic hæreret, donec satis fecisset. Tu vero peccatum horrendissimum commisisses. THE. Sanè illud nunquam mihi persuadere possem, Christũ, (postquam eam in regnum suum recepisset) nihil commeritam, propter aureum vnum expulsurum, præsertim cum ipse nulla laboret auaritia. Vellẽ præterea à vobis intelligere, num Papa magnam istam auctoritatem, qua animas liberare potest à purgatorio, emerit, an dono eam à Deo acceperit? DO. Accepit eam gratis. THE. Deberet igitur indulgentias gratis dare, non vendere, nam eo pacto seruaret præceptum Christi, alio- Matth. 10.
qui diuites facile intrarent in regnum cælorum, indulgentias sibi comparantes: Christusq; mentitus esset, cũ dixit, difficile esse, Matth. 19.
diuitẽ intrare in regnũ cælorũ. AVG. Tã-
etsi purgatorium esse probari non posset, nõ
potest etiam probari ipsum non esse, quor-
sum itaque passim dixisti ipsum non esse?
Quanquam enim ipsum non credidisses, mo-

do contra non loquutus esses, his carceribus non detinereris. Nunc autem nisi palinodiam canas, cōcremaberis. THE. Certò scio ipsum non esse. AVG. Quomodo? THE. Ex sacris scripturis. AVG. Adducas, quæso, aliquas earum auctoritates, quibus probari possit, purgatorium non esse. THE. Morem tibi geram. Primum, David beatos eos pronuntiavit, quorum tecta sunt peccata. Manifestum autem est, beatos non esse, si in igne purgatorij vestri essent. Imò Augustinus tuus locum illū enarrans, dicit, Deum punire nolle tecta peccata. eatenus igitur tecta sunt, quatenus ipsa punire non vult. Præterea dicit, Deum peccata ea cognoscere nolle, quæ vult remittere. Quoniam verò Deus per Prophetas suos promisit, se obliuioni traditurum iniquitates omnes, quoties peccatorem pœnituerit: necessario inferendum est, eum iniquitates punire nolle, cum earum velit obliuisci: atque ideo purgatorium vestrum non dabitur. Si Papa propter aliquam iniuriam qua illum affecisses virgis te cædi iuberet, non iam diceres, illum

Psal. 32.

Ezech. 18.
Ier. 31.

illum oblitum esse iniuriæ, quinimo tibi videretur eum optimè memorem esse: ad eundem modum, Deum omnium iniquitatum nostrarum oblitum esse non dicemus, si nos puniret in purgatorio. Quem admodum enim, quando Deus iniquitatum nostrarum se memorem futurum dicit, atque eas in adamantino lapide, stilo ferreo scripturum, & in sacculum repositurum, aut in fascem compositurum & seruaturum, & huiusmodi alia, se de nobis supplicium sumpturum insinuat: ita cum dicit, se obliuioni traditurum, nec imputaturum, siue eas tecturum, aut post se reiecturum, aut in profundum maris proiecturum, quòd eas punire nolit, ostendit. Necesse itaque est, pro his qui ex præsentis seculi migrant cum vera pœnitentia, nullum esse in altero seculo purgatorium. Solutus Deus iniquitates delet, sicut per Prophetam Mich. 7. Esa. 43. suum dixit. Neque delentur culpæ, nisi in vniuersum deleantur & pœnæ. Impium enim est, vt Augustinus tuus scripsit, dimidium salutis tantum à D.E.O

sperare, quemadmodum etiam impium est,
 integram misericordiam non sperare. Non-
 ne meministi serui illius qui Dominum suum
 orabat, vt patientiam haberet erga se, quia
 omne debitum redditurus erat, cui dominus
 omnia condonauit? eodem modo nobiscum
 agit Deus. Imò, quum apud Deum culpas re-
 mittere, nihil aliud sit, quàm eas non impu-
 tare, sequitur, quòd quotiescunque eas remit-
 tit, atque ideo non imputat, remittat etiam
 totam pœnam debitam: præcipuè cum sicut
 placari Deum peccatori, non sit immutari
 in seipso, sed tantummodo ipsum non punire,
 ita culpas remittere, nihil aliud est apud deum
 quàm eas nò punire, absq; ulla Dei mutatione.
 Præterea, si ad salutem necesse esset vt nos
 ipsi aliqua ex parte, licet minima, peccatis
 nostris satisfacere, nemo quidem serua-
 retur. Etenim etiam sancti ipsi dum hic vi-
 uunt peccant in omnibus operibus suis, qua-
 tenus non operantur summo spiritus ac cha-
 ritatis impetu, sicut debent, ad illustrandam
 Dei gloriam. Tantum igitur abest vt aliqua
 ex parte peccatis suis satisfaciant, vt etiam
 quo-

tidie magis ac magis Deo se obstringant. Nō
 tamen imputantur eis peccata, per Chri-
 stum. Vt igitur Deus per Christum, non au-
 tem per opera nostra nos elegit, creauit, præ-
 seruauit, iustificauit, redemit, ac seruauit,
 ita per Christum sine ullo nostro interuen-
 tu, peccatis nostris ipsum placatum esse, cre-
 dendum est. Alioqui Christus non fuisset per-
 fectissimus Redemptor. Quemadmodum 1. Cor. 1.
 ergo Christus tota iustitia nostra est, sancti-
 ficatio & redemptio, ita etiam tota nostra
 satisfactio. Tamen si autem Deus filios suos
 flagellat, hoc non facit, vt peccatis suis satis-
 faciant, cum abundè satisfecerit Christus,
 sed eos verberat, vt emendentur, & virtu-
 tibus seriò incumbant, id quod ex verbis dei
 per Ieremiam Prophetam manifestum est, Ier. 2.
 inquit enim, frustra percussi filios meos: ac si
 diceret, percussi eos, non propter satisfactio-
 nem: nam si huc respexissem, frustra eos non
 percussissem: verum eos percussi vt emenda-
 rentur, ipsi verò in iniquitate perseuerarunt.
 Clarum & indubitatum præterea est, meri-
 torum Christi thesaurum infinitum esse, qua

propter abundè sufficit pro satisfactione omnium debitorum nostrorum, absq; hoc quòd sancti suppleant. Certò præterea scio, Christum sese in cruce pro salute electorum suorum obtulisse, atque sua oblatione eos sanctificasse, vt Paulus scripsit, quos sanctificare nõ potuit, nisi merita sua illis applicarit. Nõ opus itaque fuit vt ea Papis vestris relinqueret distribuenda. Neque verisimile est, Christum preciosum adeò thesaurum nebulonibus reliquisse, vt eum tanquam rem vilissimam diuenderent, ac sine iudicio propter auaritiam distribuerent. Adhæc scio meritorum Christi, ac gratiarum illius quemlibet participem esse, iuxta mensurã fidei suæ, non autem iuxta numerum pecuniarum Papæ pro indulgentijs depensarum, neque iuxta diligentiam & sedulitatem in visitandis stationibus vestris. Christus vt ostenderet fidem vnicam viam esse ad salutem, dixit apostolis suis: *Ite in vniuersum mundũ, & prædicate Euangeliũ omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: nõ dicit, qui indulgentias acceperit, qui Romanam*

pro-

Mar. 16.

Matth. 28.

propter iubileū petierit, qui sepulchrū Christi
 aut Cōpostellam visitauerit, qui hoc, aut il-
 lud opus fecerit, sed qui crediderit. Igitur qui
 fidem habet saluatur sine iubileis istis, indul-
 gentijs, absolutionibus, & benedictionibus
 papisticis: imò vel inuito Papa, saluatur. Re-
 gnum Dei, vt Christus dixit, intra nos est, Luc. 17.
 quare nihil opus est, vt huc illucq; profici-
 scamur quarentes ipsum. Christus vt osten-
 deret, ei remissas esse non solū culpas omnes,
 sed & omnes pœnas, qui fidē, verā tamen et
 viuā haberet, dixit, Qui credit in me, habet Ioan. 3.
 vitā aternā, & non cōdemnabitur: liberabi-
 tur ergo ab omni culpa & pœna, et alibi di-
 cit, in iudiciū non veniet. manifestū. n. adeo Ioan. 4.
 erit illū saluum esse, cū sit viuū Christi mem-
 brū, vt discussione nō sit opus. Liberabitur
 igitur ab omni condēnatione. Sola hæc Chri-
 sti verba sufficere deberent, ad obstruendum
 vobis os, ne amplius de purgatorio vestro lo-
 queremini. Fieri ne potest, vt nō animaduer-
 tatis, quod si purgatoriū vestrū esset, (cū in
 ipsum, secundū uos ipsos, nō ingrediantur, ni-
 si qui in fide moriūtur) fateri cogeremur, cū

quispiam in fide moritur, Deum illius uitam excutere considerantem num in praesenti uita peccatis suis satisfecisset, nec ne: quod si nõ satisfecisset, inquirere necesse esset, quantum integra satisfactioni deesset, quantum poenarum in purgatorio pati deberet, & quanto tempore, atque hoc pacto iudicaretur, condemnareturque, contra verbum Christi: Videte Paulum, qui verba Christi confirmat,

Rom. 8. inquit: Nulla igitur nunc est condemnatio his, qui per fidẽ in siti sunt Christo Iesu. Quomodo igitur in purgatorium conijcientur, ut puniantur, si in ipsis nihil est, per Christum, quod punitione dignum sit? Num for- tasse Deus iniuste eos puniet? an uerò menti- ti sunt Paulus Christusque? Præterea cum in scripturis sacris per maledictiones intelli- gantur non solum peccata, verum etiam ste- rilitas, & ritudines, res aduersæ, mors, ac quicquid patimur propter Adami peccatũ: cumque per Christum, ut Paulus inquit, li- berati simus ab omni maledictione, & be- nedictione donati: sequitur nos liberatos esse ab omni poena peccatis debita, atque ideo li- beratos

Gal. 3.

beratos à vestro purgatorio. Alioqui Adam
 contra Paulinam sententiam, mundo plus Rom. 5.
 nocuisset, quàm profuerit Christus. At qui
 contrario planè modo res se habet. Nunquid
 fortasse te latet per Christum, deletum esse
 iuxta Pauli sententiã, chirographum quod Col. 2.
 aduersus nos erat, quod propter debita no-
 stra nos condemnabat? Cum igitur deletum
 ac laceratum sit chirographum debitorum
 nostrorum, nemo nos poterit iustè condem-
 nare. Quis intentabit crimina aduersus nos,
 cum Deus nos iustificet? Num credis Chri- Rom. 8.
 stum tanquam inimicum nostrum nos con-
 demnaturum, cum tantopere nos amauerit,
 ut pro nobis in cruce mori voluerit? Nescio
 præterea quomodo verum esset, iustificatos
 pacem habere, ut Paulus scripsit, si ita in Rom. 5.
 purgatorio cruciatibus affiendi essent. Sci-
 mus angelum dixisse Ioanni: Scribe, Beati
 mortui, qui in Domino moriuntur: posthac
 enim, id est, postquã mortui fuerint, requie-
 scunt ab omnibus laboribus suis: ergo non
 sunt in igne. Neque scio quo pacto fideles qui I. Thess. 4
 ex hac vita migrarunt, in Christo obdor-

- mierint, vt Paulo visum est, si in igne essent, vt fertis. Ambrosius exponens ea verba: Animæ iustorum in manu Dei sunt, scribit, eas non fore in manu Dei, nisi in quiete sint. Alibi quoque scriptum est, iustum morte præoccupatum, futurum in refrigerio. Non ergo in igne erit. Christi aduentus nobis detrimento fuisset, si illius electi in purgatorium nunc concederent vt paterentur, cum prius in sinum Abrahamæ reciperentur, vt consolationem haberent. Filium prodigum ubi domum reuersus esset, pater non coniecit in carceres, neque voluit vt debitum & dissipatis illatis satisfaceret, sed vt primum illud vidit, occurrens amplexus est eum, & vestem proferri iussit qua indueretur, conuiuiumque celebravit, & lætatus est summo pere: tu verò vis à Christo nos in purgatorium conijci, quasi nos ipse minus amet, quàm filium prodigum amauerit pater. Quum diuinus pastor noster ouem que errauerat inuenit, non dat eam in purgatorium, sed humeris impositā lætundus in paradysum defert. Promittitur nobis in Evangelio,

gelio, absoluta peccatorum omnium remissio
 sine mentione ulla, quod retineatur poena, id
 quod etiam credere debemus. Neque in scriptu-
 ris mentio fit loci cuiuspiam in altera vita,
 regno caelorum excepto, & inferno. Sancti
 quoque viri omnes, de mortuis loquentes, e-
 os vel quiete & pace frui, vel apud inferos
 esse dixerunt. Tuus quoque Augustinus duos De ciuit.
Dei lib. 27
cap. 5.
 tantum locos posuit in altero seculo. Dubium
 non est, Christianos multos superstites fore,
 quando veniet Christus iudicaturus viuos
 & mortuos, qui cum fidem habuerint, pec-
 catis tamen suis non satisfecerint, nihilomi-
 nus non in purgatorium ut satisfaciant, con-
 cedent: sed ut Paulus scripsit, rapiuntur in I. THESS. 4
 aera cum Christo, & sic semper erunt cum
 Domino. Neque illud ignorare deberes, quod
 scriptum est: Si lignum, caelestis scilicet haec ECCLE. II.
 hominis planta, ceciderit per mortem, ad Au-
 strum vel ad Aquilonem, id est, ad paradysum
 uel ad infernum (ut Hieron. interpretatus est in
 exposit. 9. cap. prophetae Amos) ibi semper
 erit. Igitur in altero seculo non sunt plures quam
 duo loci: neque ab uno ad alterum transire licet,

ingens enim chaos est inter vtrunque. Quæ
 in altero seculo sunt, firma & stabilia sunt:
 & vt Cyprianus contra Demetrianũ scri-
 bit, tractatu primo, post hanc vitam, nul-
 lus dabitur locus pœnitentiæ, neque satisfac-
 tioni. Neque preces nostræ illos iuuant: vt
 enim malum quod facimus, illis nihil nocet,
 ita nostræ bona opera nihil illis profunt. V-
 nusquisque onus suum portabit, vt Paulus
 scripsit: Quibus verbis, teste Hieronymo, e-
 doceremur, posse nos inuicem, alter alteri,
 consilijs, precibus, bonis que operib⁹ prodes-
 se dum hic viuimus, at postquam ad aliam
 vitam migrauerimus, & ante Christi tri-
 bunal constituti fuerimus: neque Iob, neq;
 Dauid, neque Noë, pro nobis orare pote-
 runt. Itaque conijcere potes, ecquid ijs qui in
 purgatorio vestro sunt, profint preces eorũ
 qui vt plurimum peiores sunt illis. Scis epulo
 ni ne minimam quidem aquæ guttulam fuis-
 se concessam, neque fatuis virginibus guttu-
 lam olei. Si bona nostræ opera ijs qui in pur-
 gatorio sunt conferrent, sanè Christus in
 die iudicij, quando dicet, in carcere eram,

nec

nec me visitastis, multo magis dicturus es-
 set, in purgatorio eram, & aureo vno me li-
 berare poteratis, nec fecistis. Manifestū uerò
 est, ex doctrina Christi, in die illo nullā futu Matth. 28.
 rā mentionē purgatorij: iccirco dicebat Pau 2. Cor. 5.
 lus, omnes nos manifestari oportet ante tri-
 bunal Christi, vt referat vnusquisque secū-
 dum quòd operatus fuerit in hac vita, non
 autem secundum preces pro nobis fusas, post
 quam hinc commigrauimus. Quicquid semi Gal. 6.
 nauerit homo, hoc & metet. Itaq; dum tem Ioan. 9.
 pus habemus operemur bonum, ueniet enim
 nox, in qua nemo operari poterit. opera no- Apoc. 18.
 stra sequentur nos. Credendum minimè est,
 peccatum potentius esse gratia, aut diabolū
 Christo, diuinaque misericordia, ita vt qui
 in peccato moritur, descendat illico ad infe-
 ros, qui uerò in gratia, non ascendat in para-
 disum, sed necesse sit eum in purgatorio hæ-
 rere. Vos ipsi inter missandum ostenditis pur-
 gatorium nequaquam esse, quum oratis pro
 mortuis. In offertorio enim Christū Regem
 gloriæ oratis, vt liberare velit animas om-
 nium fidelium defunctorum à pœnis inferni,

à profundo lacu & ab ore leonis, ne ad tartara detrudantur, & c. quasi vel damnata essent, uel damnationis periculum immineret.

In prima etiam oratione, rogatis, ne anima defuncti in manus inimici tradatur, ne eternas poenas sustineat. Paulus enim non dixit

Rom. 6.

uitam eternam nostris operibus, neq; satisfactionibus, quod vos dicitis, acquiri, sed donum Dei esse, dixit. Si operibus seruariemur, sub

Ibidem.

lege, non sub gratia essemus: id quod Paulus sententia aduersatur. Si nobis satisfaciendum esset pro peccatis nostris, quomodo verum esset, Christum pro peccatis nostris mortuum esse? Christus passus est, ut ab omnibus poenis quas commerebamur, nos liberaret.

Rom. 1.

Qui existimat se aliquo modo peccatis suis posse satisfacere, diffidit Deo, & confidit in seipso. Si homines Christum illiusque Euangelium cognouissent, scientes ipsum potentiam Dei esse ad salutem omni credenti, non excogitassent purgatorium sua imaginatione: sed quia animaduenterunt multos fideles peccatis suis in hac uita non satisfacere (utpote qui crederent, debere nos illis

sa-

satisfacere) excogitarunt purgatorium in altera vita, ut illic diuinæ iustitiæ satisfacerent poenas illas ferentes. **AVGVST.** Supponamus te certò scire, purgatorium minimè esse, non deberes tamen ea de re quicquam effutire. Etenim si qui purgatorium credunt, detrimentum sentirent illud credentes, tu verò nitereris probare ipsum non esse, commendarem operam tuam: verùm quòd ita credant nihil eis nocet, tu verò contra ipsum differendo, sine vllò fructu, à gratia Papæ excidisti, & vita periclitaris. **THE.** Imò nulla res est in ecclesia adeò impia, sacrilega, exitialis, nephanda, & perniciosa, sicut opinio isthæc de purgatorio, quod ex meris mendacijs, blasphemijs, & imposturis consarcinatum est: quod aut hoc verū sit, hisce rationibus probatur. Primùm enim diuinam legem obscurat, cum multi eam imperfectā adeò esse putent, ut licet cæci sint & imbecilles, ac carnis concupiscentijs pleni, se non solū eam adimplere posse credūt, sed & multo plura præstare quàm exigat. Deinde **CHRISTVM** illiusque Euangelium

penitus tollit, cum credant peccatis se suis, et debita pœnæ satisfacere posse, seruantes, non dicam præcepta Dei, sed à se pro animi libidine excogitata & inuenta, quasi verò Christus ipse non satisfacisset. Præterea, iniurijs & contumelijs diuinam misericordiam afficiendo, irritam facit Christi mortem, cōscientias excruciat & seducit, Christi fidem deprimat, cæremonias verò, humanaq; opera extollendo, falsam iustitiã ponit. Purgatorium fons est, non solum deceptionum omnium papalium, sed & innumerabilium malorum. Ex purgatorio enim scaturiére missæ pro defunctis, vigilia, anniuersaria, sacrificia pro mortuis, peregrinationes, sanctorum merita, supererogationis opera, indulgentiæ, iubilei, stationes, suffragia, et huiusmodi nugæ. Inde illud quoq; emanauit, quòd homines sceleribus omnigenis magis delectati sint, credentes plenariã indulgentiam pœnæ simul et culpæ pecunia se consequuturos. Ita que perniciofa adeò & diabolica impostura hæc, manifestari omnino debet. FR. A. Nõne animaduertitis eũ pertinacem esse? discendumus

mus hinc: vobis enim polliceor Reuerendissi-
mum dominū Legatum, officio suo fun-
cturum. THE. Dominus uobiscum.

THADDAEVS DVNVS LO-
carnensis Medicus, Christianis Lecto-
ribus, salutem, per Iesum Chri-
stum Redemptorem
nostrum.

FATEOR ingenuè, Lectores Christiani, libro-
rum D. Bernardini Ochini, Ecclesie nostrae Pastro-
ris vigilantissimi, versiones quas ego paro, minus cu-
lepòri & maiestati sermonis Italici, tum vero argumen-
torum dignitati excellentiaq; , vt quae paulo inelegantiores
sint, respondere. Attamen quia fideliter, & quantum fie-
ri potest dilucidè omnia exprimunt, & ab ipso D. Ber-
nardino, eam saltem ob causam, approbantur, qualescunq;
sunt, boni consulere debetis, aut meliores facere. Translati-
iam à me sunt praeter Dialogum hunc, alij libri, & quoti-
die transferuntur. Vos rogo, vt diligentiam meam & stu-
dium vestro fauore iuuetis. Prodibunt enim, fauente Do-
mino, multa eis viri scripta egregia, & penè diuina. Hunc
vtilem admodum & iucundum dialogum interea studiose
legite, & relegite, vt excusso prius ex mentibus vestris er-
roneo illo & pestifero commento de Purgatorio, vnà cum
ceteris hominum fomentis, puriori & alacriori mente ad
reliqua accedatis. Sint haec praefationis loco, in omnes me-
as interpretationes. Post vnum, aut alterum mensem, li-
bros duos in re Eucharistiae, incredibili studio, labore &
diligentia, imprimis verò mira rerum ad illud sacramen-
tum pertinentium expositione conscriptos, vos habituros

Spera. Valet, ac nihil miremini nullam mei factam fuisse in titulo Dialogi mentionem, me enim absente primum folium impressum est: Vnde etiam in Epistola nuncupatoria verba quaedam posita fuere, quae neque in ipsius D. Bernardini autographo, neque in mea versione habebantur, quod facile cognoscent, qui Latinam cum Italica editione contulerint. Iterum valet. Tiguri IIII. Idus Decembris M. D. LV.

Summa dialogi tetrasticho
comprehensa.

*Ipsē suo Christus purgavit sanguine mundum,
Ut perhibet multis, pagina sacra locis.
Somnia sunt igitur, nuga, & deliria quaeq;
Purgandis finxit, turba papæ a reis.*

LOCI SCRIPTURAE IN HOC
Dialogo enarrati.

Leuitici cap.12.

*In sanctuariū non ingrediatur, donec exacti
fuerint dies purificationis suæ* pag.28

Ieremiæ cap.2.

*Frustra percussi filios vestros, nam discipli-
nam non recipiunt* 103

Danielis cap.4.

Peccata tua eleemosynis redime 84

Micheæ cap.7.

*Proijciet in profundum maris omnia pecca-
ta nostra* 101

Zachariæ.9.

*Emisisti tuos de lacu, in quo non est aqua,
&c.27.*

Iob.19.

Miseremini mei, miseremini mei, &c. 28

Pfalm.16.

*Igne me examinasti, & non est inuenta in
me iniquitas* 26

Pfalm.32.

Beati quorum sunt recta peccata 100

Pfalm.65.

*Transiimus per ignem, & eduxisti nos in
refrigerium* 27

Ecclesiastes cap. 4.

*Quòd de carcere catenisq; quis egrediatur
interdum ad regnum* 28

Eiusdem cap. II.

*Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad A-
quilonem in quocunque loco ceciderit, i-
bi erit* 109

Matthæi cap. 5.

Dum in via es cum aduersario tuo, &c. 21
22, 23.

Eiusdem cap. 12.

*Peccatum in spiritum sanctum non remit-
tetur, neque in hoc seculo neque in futu-
ro. 17. 18.*

Eiusdem cap. 18.

*Quæcunq; ligaueritis, aut solueritis super ter-
ram, &c.* 94

Eodem capite.

*Misertus Dominus serui illius dimisit eum,
&c. 21, 22.*

Lucæ cap. 3.

*Nihil amplius quàm quod constitutum est
vobis*

vobis exigatis

83

Eiusdem cap. 15.

Parabola filij prodigi

108

Eiusdem cap. 16.

Habent Moſen & Prophetas, audiant illos

67.

Eiusdem cap. 17.

Regnum Dei intra vos eſt

105

Ioannis cap. 5.

Amen dico vobis qui credit ei qui me miſit,
in iudicium non veniet ibidem

Pauli Rom. cap. 7.

Non enim quod volo bonum, hoc ago, ſed

& c. 82.

I. Cor. 3.

Porrò ſi quis ſuperſtruit ſuper fundamentũ
hoc, & c. ſaluus erit tãquam per ignem,

& c. 11, 12, 13, 14.

Gal. 1.

Si angelus de cœlo pœdicaret aliud Euage-
lium

69

Phil. 2.

In nomine Ieſu omne genu ſelectatur, cœleſti-
um, terreſtrium & infernorum 25, 26

Col. 1.

Et adimpleo ea quæ defunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius, quod est ecclesia 86

2. Machab. 12.

Et facta collatione duodecim millia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum, sacrificium. 5. 6. & ultra.

RE-

RERVM MAXIME OB-
feruandarum Index.

A

- Animæ fidelium post mortem illico in para-
disum recipiuntur.* pag. 30. 37
*Antichristi ecclesia, non ab initio, sed ante
paucos annos purgatoriũ cœpit credere* 57
*Apostolos fleuisse super Stephanũ mortuũ,
sed non orasse pro illo: & non esse oran-
dum pro mortuis* 59
Augustini sententia de purgatorio 62
Augustini sententiã de libris Machabeorũ. 6
*Augustinus per ignem, de quo, 1. Cor. 33. præ-
sentis vitæ tribulationes intellexit* 16
*Aurum, argentum, lapides preciosi, diuinã
doctrinam significant* 12
Autoritas ligandi & soluendi quibus data.
93.

B

- Basiliensis synodi de purgatorio decretum,
excutitur* 60. 61
*Bona opera nostra mortuis nõ conferunt, si-
cut nec eisde nocent peccata nostra* 100

I N D E X.

C

- Charitate iustificari, quomodo accipien-
dum 41
- Chirographum debitorum nostrorum per
Christum laceratum est 107
- Christus verus summus Pontifex 70
- Christus pro peccatis nostris in vniuersum
satisfecit 41. & alibi.
- Christus non plus quam debuerit fecit 35
- Concordia Deo admodum grata 23
- Culpam remittere apud Deum, est remitte-
re pœnam 47

D

- Damnati quoque Dei gloriam illustrabunt
26
- Deum odisse & amare creaturas, irasci
aut placari, quomodo intelligendum 45
- Deus immutabilis 45. 46
- Deus non afficitur odio, neque amore 45
- Deus electos suos semper amat 44
- Deus non odit creaturas suas, præsertim ele-
ctos, sed peccatum ibidem
- Deus reprobos punit, electos si peccant ca-
stigat 46
- Deus.

I N D E X.

- Deus ecclesiam nunquã illuminavit per mi-
nisterium mortuorum 67
 Doctorum veterum scripta qualia 63

E

Electi necessario in Domino moriuntur.

45.

Electi qui ante Christi passionem mortui
sunt, in sinum Abrahamæ sunt recepti.

57.

Electos suos quare Deus flagellat 103

Eleemosynas nos à peccatis liberare, quomo-
do accipiendum. 84.85

F

Fides quo pacto nos iustificare dicatur 41

Fides via unica ad salutem 104

Fides nostra verbum Dei pro fundamento
habet, non somnia, neque visiones 63

G

Græca ecclesia Latinam præcessit 61

Græca ecclesia purgatorium nunquam cre-
didit ibidem

Græcorum iusta conquestio de purgatorio
coram Basiliensi synodo ibidem

H

I N D E X.

Hieronimi sententia de libris Machabeorum 6

Hieronymus per ignem, de quo. 1. Cor. 3. igne inferni intellexit 16

Homines possunt remittere culpam sine remissione poenae, Deus non item 46

I

Impium est, non sperare integram misericordiam à Deo. 102

Indulgentiæ sine pecunia non conceduntur. 93.

In scripturis sacris non fit mentio nisi duum locorum in altero seculo 109

Iudæi purgatorium nunquam crediderunt. 9.58.

Iudas Machabeus quorsum miserit Hierosolymam argentum 8.9.10

Iustificati sumus ab æterno 40.44

L

Latini à Græcis Theologiam acceperunt. 61.

Latronis boni exemplum excutitur 37. 38.39.

Legem Dei quare servare nequeamus 82

Li-

I N D E X.

<i>Libri veteris testamenti ab Ecclesia Iudai-</i> <i>ca approbati, viginti duo tantum</i>	5
<i>Ligare & soluere quid sit</i>	94
<i>Ligna, foenum, stipulae, doctrinam humanam</i> <i>significant</i>	12

M

<i>Machabeorum libri apocryphi.</i>	57. &
<i>ultra.</i>	
<i>Machabeorum locus pro purgatorio cita-</i> <i>tus, additius est</i>	7
<i>Maledictiones in scripturis quid significant.</i>	106.

<i>Meritorum confutatio. 82. 83. ad longum.</i>	
<i>Miracula non sunt fidei fundamenta</i>	63
<i>Misericordia Dei, & ira, quid sint</i>	47.

O

<i>Operibus nostris nos seruari non posse, &</i> <i>ratio</i>	34. 35
<i>Orandum non esse pro mortuis, euidenter col-</i> <i>ligitur</i>	59
<i>Oratum fuisse pro mortuis, neque in veteri,</i> <i>neque in nouo testamento legitur</i>	58

P

<i>Papa cur triplicem mitram gestet</i>	2
---	---

I N D E X.

- Papistæ sunt mirabiles Alcumistæ, quia uertunt in aurum non solum metalla, sed atramentum etiam, & uerba* 1
- Papistarum imposturæ multæ, maximæ, & prorsus execrabiles. 50. 51. & ultra.*
- Peccata esse teçta, quomodo intelligendum.*
100.
- Peccatorum purgatio in ueteri testamento non operibus hominum, sed solis sacrificijs fiebat* 84
- Primitiue ecclesiæ tempore purgatorium ignorabatur* 60
- Purgatorium uerum, sanguis Christi* 4
- Purgatorium fons & origo innumerabiliu errorum & malorum* 114
- Purgatorij opinio impia admodum & perniciosa* 113
- Purgatorium est fertilis fundus monachorum* 2
- Purgatorium non esse, ex ijs qui superstites erunt in die Iudicij pulchrè probatur.*
109.
- Purgatorium nihil aliud esse, quàm humanum figmentum, uel potius diabolicum,*
passim

I N D E X.

passim demonstratur.

R

- Regnum Dei intra nos est 105
 Remittere peccata apud Deum est remitte-
 re poenam peccatis debitam 47

S

- Sacrificuli ex mortuis & sepulchris vi-
 uunt 1
 Sanguis Christi pretium perfectissimum re-
 demptionis nostræ 84
 Servari tanquam per ignem, quid sit 14

T

- Timoris servilis & filialis differentia 31.32.
 Tribulationes quare Deus det suis electis.
 33.34.

V

- Veteres quare pro mortuis orauerint, expo-
 sitio varia. 64.65

F I N I S.

149620
Tiguri apud Ges-
neros.

